

Üheltasreist-
kümnes
aasta-
jada.

Geesti naistulekajate
Album.

Keisri
Aleksandri III
elu ja
valitsus.

*
Pühade käteline.

*
Ranade pühamine.

*
Sahi
raamat.

*
Eõbus
naaber.

*
Mug laste lõbu.

Toimetanud

*
Sina, hoi tuleb.

Elliztelmann

*
Wene
salakuulaja
mälestused.

*
Looduse
jaladuste
õdi.

* Grass ja Leovic. *

Besti naiskirjanikkude ühine kirjakogu № 1.

Kodusel foldel.

Toimetanud

Elizbethmann

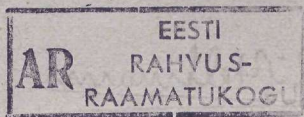

Wiljandis.

Trükitud H. Leole'se raamatukaupluse kullul.

1901.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 15 марта 1900 года.

117497^x

Ar 901
Kodusel

Trükitud A. Peet'i trükikojas, Wiljandis.

Pühanduseks

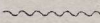
Hissirjuhatus.

Manemuine kandli annud
Mittmel' Gesti tütrele,
Laulu-idu rinda pannud,
Luule õisi rohkeste.

Ei küll kõigil ise wiisi
Keeled kandlil kõlawad:
„Kodu koldel“ aga siiski
Armsalt ühte sulawad.

Gesti rahwas, teile loodud
Kõik, mis siin on ühendud;
Teile armsaks kingiks toodud —
Õrnematelt pühendud. . .

Õrnem-ühendus siis tõtta,
Mälja Gesti talule!
Wend ja õde wastu wõtta,
Gest ta toodud teitele.

Ema süda.

Üks paigake siin ilmas on,
Kus warjul truudus, arm ja õnn;
Kõik, mis nii harw siin ilma pääl,
On pelgupaika leidnud sääl.

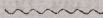
Kas ema südant tunned sa?
Nii õrn, nii kindel, muutmata!
Ja sinu rõõmuft rõõmu näeb,
Su õnnetusest osa saab.

Kui inimeste liikuwat
Auu, kiitust, sõprast tunda saad,
Kui kõik sind põlgwad, wihkawad,
Kui ust ja arm s'ust langewad:

Siis ema süda ilmsiks lääh,
Siis weel üks paik sul ilmas jääb
Kus nutta julged igal a'al,
Druu, kindla ema rinna na'al

Mõnd' kallist südant kaotasin,
Mis järel nuttes leinasin,
Aeg andis teised tagasi:
Ei ema südant — ialgi!

Lydia Koidula.

K o d u.

Meil aia-äärne tänawas,
Kui armas oli see,
Kus lastehainas põlvini
Me' lapsed jookšime.

Kus ehani ma mängisin
Küll lille, rohuga,
Kust wana taat kae kõrwas mind
Tõi tuppa magama.

Küll üle oia tahtsin siis
Ta kombel waadata!
„Laps oota“, kostis ta, „see aeg
Du kiir küll tulema!“

Aeg tuli. Maa ja mere pääl
Silm mõnda seletas, —
Ei pool nii armas polnud säääl
Kui küla tänawas!

Lydia Koidula.

Uue ingel.

Pääle päewa wäsimuse
Uinub woodis wäikene,
Uunenäos ta süüta nagu
Naerateleb õndsaste.

Glukoidu kuldne läige
Puistab rõõmu lilla teel —
Ei weel ilma pettust, piina
Tunne tema süüta meel.

Oh, et kiigutaks tad laua
Uneingli hellä arm,
Et ei ehmataks liig wara
Glutöde, külm ja karm.

Elise Aun.

Relipühi mälestused.

Elisabeth Aspe.

Säraw pärast lõune päikene kullatas taja
dõtsuwaid mere laeneid ja majakeste afnaid, mis
ta weerel seisiwad. Puud ja pöösad õitseiwad
ja warasemad lilled küla aiakestes lõhna-
siwad uimastawalt. Terwes wäikeses külakeses
walitjes pühapäewane waihus, oli ju Relipühi
esimese päewa õhtupoolne, mida päewa Alkulas
iseäranis waikselt peetakse, sest wanast ajast saa-
dik juba on kombes, et küla noored poisid ja
tüdrukud sellel päewal esimest korda armulauale
wõetakse. Nii oli ka täna sündinud. Terwe
küla täis rahwast oli lähedas linna kirikus pü-
halise toimetuse tunnistajateks olnud, niihästi need,
sellel omal lapsed leeritada olnud, kui ka need,
kes üffikult ilmas seisiwad ja teiste rõõmust osa
wõttes ise oma minewikku mälestasiwad. Wii-
maste liiki langes wana laewamees Kotlep Klaas,
selle majakene kõige lähedamal mere rannas linna
karjasmaa ääres seisab. Klaasi Kotlep, kuidas

küla rahwas teda hüüab, on wana poisimees, aga ta maja — ainsa elufambriksesega ja köögiga — ja väike põllu lapike on sellegipärast kõige paremas korras. Koguni uhkelt on Klaas'i tuake ehitatud ja sissa säetud. Suur aken on puhas ja selge kui kristall, walged gardinad warjavad üleliigse päikese eest ja rohkest õisewad lilled täidawad akna lauda. Ühes seinas seisab suur wanamoodu, aga toredaste nikerdatud ja kujutatud madal kapi, mille päälmist lugeмата hull kõiksuguseid ja kõige maitsetisi iluasjakesi täidab. Sääl näitse kõige päält toredaste tekeldatud kolme mastiline laew, selle mudel, mille pääl Kotlep noores põlwes wõõraid maid ja rahwaid vaatamas käinud, laewa ees lai Klaas last kirjudes ehetes pupedega, mis tantsuma hakkawad, niipea kui last mõnikord ringi pöördakse, kuna toru moodu mänguriist teinepool kõrwal tantsu wiisid juurde lööb. Ühel pool küljes on terve ladu läikiwaid punaseid, kollaseid ja kollatud õunu ja pirnisi, mis aga paraku suhu pista ei sünni, sest nad on — portselanist; teinepool kõiksuguseid imeliselt kujutud kannukesi ja tassikesi, mida Kotlep oma taugetelt reisidelt toonud. Söäl wahel aruldasi ja tükkati õige kallihinnalisi konnakarpisid, mille lähedalt wana laewamees ostuhimulised wõõrad alati pahameelega ära ajab, sest et nende asjade küljes palju wo-

lusaid mälestusi on. Teises seinas on wana Kotlepi woodi, laud ja mund tarwilised panija puhke paigad. Aga kes siin wanapoisi wäärilist wärwimata puud ehk heina kotti tahaks leida, rännaku aegsasti edasi. Kotlepi poleeritud woodi läigib walgete patjadega ja ilusate tekkidega, nii et baroni proualgi ei oleks häbi sisse heita. Kui tihti on tüla naesed — kui neid wahel harwa sisse lasti, sest wana Kotlep ei sallinud wõõraid inimesi, ja piab oma ukse enamaste lukus — õhanud: „Sa Sumal, kes siia perenaeseks saaks, küll sellel aga põli oleks.“ Aga nii see on! See, kelle meelega ükford kõik praegu kirjeldatud ilusad asjad kofku muretseti, põlgas asjade omaniku ära ja siis wõttis Kotlep põlgamise korra oma kätte ja elab ükfi-kult ja teistest lahus.

Sääl ta istub oma aiakeses, mis niisama peenartega ja jalgrajakestega sisse säetud, milles puud ja põõsad, kartohwliid ja muud aiawiljad koguni „saks moodu“ hoolega haritud ja puhtad hoitud saamad. Wana Kotlep ei ole ialgi ilus mees olnud. Lühike ja tüse, paksu kaela ja suure pääga, mille nägu noores põlwes rõnged paraku õige raskesti rikunud. Aga töölas ja auus ja õiguse armastaja on ta lapselt saadik. Wana Kotlep ei teinud ial pikka juttu, aga mis ta ütles, sellel oli mõju, ja oli ta kellegile naabrile

hädad nõuu wõi juhatusst annud, siis teadis see, et teegi teine inimene, seda enam paremine teha ei osanud. Muud kui et ta alati aina wastumeelt teistega jutusse sai; kõigearmjamine tegi ta sõnalausumata oma tööd, wõi istus pühapäewiti piipu snitsetades oma wäikses aias, ehk talwel kõögis; toas ei oles ta ial suitsetama hakanud.

Ka täna istus ta ainuüksi wana õunapuu all pingil ja puhus mõtetes suitsurõngaid piibust. Kiriku ei olnud ta täna läinud, sest eile merel käies oli jalg pisut wiga saanud, nii et ta hästi käia ei wõinud, sellegi pärast tõusiwad minewiku mälestused elawamalt ta filmade ette, kui ialgi enne. Oli niisama soe ja päikese paisteline Melipühi päew olanud, kui ta esimest korda aktari ees oli seisnud, tema ja — Lillmanni Roosi, kõige kenam neid terwes külas. Et mõlemate emad onutütred oliwad, siis tundsiwad ja teadsiwad nad üksteist lapselt saadik. Ko koguni ühes majas oliwad nad seniajani elanud, kuni nad ühes leeritatud saiwad. Roosi oli enne tawalist leeriaega, kuueistkümnne aastasel, altarile läinud, kuna Kotlep aasta hiljemaks jäi, sest et wiimane reis terwelt poolteist aastat oli kestnud ja ta ennemine kohale ei jõudnud. Nii tuli siis, et nad üheskoos oma auupäewa pühitseiwad. Nüüd üheskoos istusiwad nad pärast lõunat oma

lestede emade seltsis aiakeses ja jutustasivad päewa sündmustest.

Koosi oli wiimasel aastal ütlemata kenaks ja sihmataks neiuks sirgunud ja Kotlepi kingitusets toodud uus kleit ja siidipaelad passisivad nagu loodud. Neiu ise oli nii lapselik rõõmus ja õnneline saadud asjade üle, ja oleks kasuwennale tänu täheks ilma keelmata suud annud, kui seda oleks nõutud. Aga Kotlepi meelest oli neiu punasuuke nii püha ja kõrge, et ta ennemine oma keele oleks ära hammustanud, kui nalja pärast kasuõe kaela hakkanud. Ta meelest oleks nagu taewane ingel Koosi näol maa pääl wiibinud, keda ainult auukartuses kätel oleks tohtinud kanda. Aga ehk küll ütlemata püha tundmus ta rinda täitis, ei oleks ta sellegi pärast ometi enam eemal seissta tahtnud, ja mõteldes, et juba lähematel päewadel laew jälle uuele teele läheb ja lahkumine waritses, täitis imeline walu ta rinda. Ta ei mõinud teistite. waid kui ta õhtu eel neiuga üksi aeda jäi, palus ta teda, kangesti kogeldades ja peaaegu nutuga wõideldes, teda mitte ära unnstada, kui ta jälle nii kauaks reisile jäeks, waid truult oodata ja, ja — üksford ta naeseks saada. Pärani filmil oli Koosi ta otsa waadatud, ja siis hakkas ta rõõmsalt naerma, ja lendas hõisates ta kaela ümber. „Sina wana hää Kotlep, sinu naeseks tulen küll! Oma ütles ta

üksford, et nii kõige parem oleks, siis ei pruugiks meie ialgi enam teilt ära kolida, ja sina toots mulle iga reisi päält nii ilusaid asju, kui seekord? Eks ole? Sa ilusad asjad paneme oma tuppä. mitte nihufesed prostoid, nagu seniajani, waid sedamoodi, nagu õpetaja härral on, — kas tead weel?" Miks Kotley ei teadnud, ja määratumas nooruse tuhinas ja õnnes lubas ta kõik teha, mis mõrsjake tahtis. Siis läksiwad mõlemad emade juurde ja, liigutatud ja õnnelised, oliwad ka needki asjaoluga rahul. Pulmadega arwasiwad mõlemad weel aega küll olewat, oliwad ju mõrsja kui ka peig weel ülinooresd. Mõrsja pidi pääle pühi linna sakste juurde teenima minema, ja peig läks pikemale reisile. Aga kirjutada tahtsiwad uad nii tihti, kui võimalik...

Nii oli see mälestuserikas Nelipühi päew lõppenud ja Kotley oli oma truu loomu sunnil kõik teinud, mis mõrsja oli nõudnud. Raudse usinuse ja hoolega oli ta kõik teenistuse tagawaraks pannud ja tükk-tükilt majakraami muretsenud. Waheajal oli ta tüürimeheks saanud ja ta palk tõusnud. Siis tuli esimene lein. Paar aastat pärast leiritamist ja tihlusest juri Kotlepi ema, ja Koosi ema jäi üksi maja pidama. Aasta pärast kadus ka see. Küüd kutsus noormees mõrsjat, keda ta enam paar aastat polnud näinud kodu; Koosi oli aga oma sakstega just wälja-

maal ja ei wõinud tulla. Üleüldse näis ta nagu oma kihluse sündmuse ära unustanud olewat ja kirjutas wäga harwa weel kord mõne püälsekaudse rea kodurahwale. Ta siis weel — ühe aasta pärast, jällegi Nelipühi esimesel päewal — Kotlep oli pikaliselt reisirilt tulnud ja oma majakese sellesse ilusasse korda seadnud, mida temast eespool kuulsime, ning ootas tõesti ja wististe Koosfit kodu tulema — tuli wiimane otsus; Koosfi ei tulnud enam ialgi Alküllasse; ta oli Tallinas mehele läinud, ja wabandas nii möödaminnes oma lapsesõlwe narrust, mis nelja aasta eest Nelipühil sündinud. Kotlep olewat ju mõistlik ja hää mees, ega ta teda sellepärast ometi kimbutama ei hakkawat.

Sah. Kotlep oli mõistlik ja hää ja ei mõistnud seda mitte hukka, keda ta kord kätel oleks tahtnud kanda, aga midagi ta hinges kadus ja häwines, ja see oli naesterahwast ja armastusest lugu- ja kõrgeks pidamine. Ta ei uskunud enam, et ta naesterahwas truult ja auusalt sõna pidada wõib, ja sai jutuahtraks, külmaks ja kalgiks kõige inimeste wastu. Kuidas ta ükspäini oma suure südamewalu wastu sai, ei näinud keegi; ei näidanud ta ju ialgi, kui hell ja tundmusrikas ta meel olla wõis. Kohe pääle pühi kutsus ta ühe wana sugulase oma majasse elama, selle kōwa käsuga, et tema tuba ja asjad puutumata lufus

ukse taga piawad seisma, ja läks jälle merele. Sellaajärele oli ta rohkem kümme aastat ühte järgi kadunud, ainult wahetewahel tuli sugulase kätte summade raha, mille eest maja pidi korras hoidma.

Et aga midagi jäädawat siin ilmas pole, siis tuli ka wanale sugulasele lahkumise tund, mille tagajärjel nüüd Kotlep ometi kodu tuli ja kodu jäi. Ta jälle üks Melipühi hiljem tõi keegi läbireisija mees ühe kümneaastase poisikese ja kirjja Kotlep Klaas'ile. Kirjas, mida tema endine mõrsja Koosi surmawärisewal käel kirjutanud, seisis ärdas palwe, Koosi pojakesest Kotleppi Sumala pärast wastu wõtta ja kaswatada. Tu mõne aasta eest olewat ta leseks ja wäga wae seks jäänud, ja nüüd, kus tal omal lahkumine ees, ei teadwat ta oma last kellegile muule jätta, kui armsale Kotlepile, kes lapsest saadik kõige parem ja armulitem ta wastu olnud. Ta lootwat, et Kotlep oma hää südame tõttu tale andeks andwat, mis ehk wahest uende wahel õige ei olnud, ja teadwat tõesti, et Sumal teda weel nii õnnelikuks lasseb saada, kui siin ilmas wõimalik.

Ribedalt naeratades pistis Kotlep kirjja kappi ja hakkas poisile omas majas aset tegema. Ta siis läks elu nii ühtesoodu egasi, kui poleks midagi iseäralist sündinud. Pois is küis foolis, jai

füüa, tarmilised riided ja raamatud, aga iseäralist soojust ega läbikäimist mõlemate vahel ei olnud. Kotlep, kes oma wanale emakesele lõpmata armuline poeg oli olnud, ei osanud, ehk parem, ei usaldanud. kasuõe lapsel midagi iseäralist õrnust näidata. Nagu oleks kiviine kord ta südame ümber kogunud, nii wäga warjas ta iga tundmust. Noor Kotlep kosus sellegipärast; ta oli lustiline, wirt ja pääliskaudne, nagu ta ema, ja kaswas pikaks ja sirgeks, enne, kui wana seda õieti tähelegi pani. Ta ühel Melipühil seisis ta temagi mustas ülifonnas altart ees ja töötas oma jumalale truudust. Pärast lõnnat aias kahetesi istudes, oli wana Kotlep õige liigutatud ja peaaegu jutakas, aga kui poisiks korraga küsis: „Dnu, kuidas siis oli, kui sina leeritatud said!“ oli korraka kõik hää tuju kadunud. Nagu tume wari lendas üle wanamehe eluta näo, ja karmilt, nagu ta muidu ialgi ei rääkinud, kähwatas ta: „Sellega pole sinul asja!“ ja läks tuppa.

Mõndagi aastat on sest saadik mööda läinud. Nagu enne wana, sõidab nüüd noor Kotlep merel. Wahel harwa tuleb kasuisale kaugele maalt kiri ja summake raha, mida see aga ialgi omale ei wõta, waid nooremehe enese jaoks kasude pääle paneb. Aasta eest oli ta wiimati kodus, mil puhul ta end ka ühe naabri neiuga

kihlas. Pülmad pidiwad sellel suwel saama, aga juba mõnda kuud ei ole mõrsja enam kirja saanud ja nutab, kas wast laew hukka pole läinud. „Tühja kah!“ mõtleb wana Kotlep, kelle mõtled ammugi olewikku tagasi jõudnud ja ko-putab piibu wastu õunapuu tüwi puhtaks. „Laew pole kedagi kadunud, see oleks ammu juba teada olnud, aga poisjs teeb nagu ta ema, — mis silmist, see meeleft . . .“

Sääl kriiksub aia wäraw, ja ilus noor neiu jookseb pool hingetult mööda jalgteed maja juurde. Klaasi-onu, näe, praegu sain kirja: Kotlep on terve ja jõuab pea kodu. Palju tuhat termist sulle kah!“ Ta lipsti pöörab ta ümber ja tõttab tagasi.

„Koh, Sumal tänatud, et poeg õiglasem on,“ pomiseb wana Kotlep, uut piibu täit piipu top-pides. „Ei soowiks ka kellegile teisele enam sarnast meelehärmi, kui minule oli osaks antud . . .“

Lapse lein.

„Miks leinad, lapsukene,
Miks walad pisaraid?
Waat', loodus kewadine,
Toob õisi õrnemaid!

Waat', elu uuest ärkab
Nüüd wainul, wäljadel,
Ning mulla põest tärkab

Ta ime hiilgusel."

"Mis aitab õite ilu
Mis kaunim lewade!
Mu emakese etu
Saab saugiks surmale.

Ta silma sära kustund
Ta käsi külmi ning tuim,
Ta suu ju ktnni sulgund
Da surma raudne wõim.

Kuid südame ta põues
Weel tunnen tulsuwat.
Surm riisub elu õues
Mu kõige kallimat!

"Laps, Looja käes kõit ilmad,
Sest pühi pisarad,
Kui hella ema filmad
Ka surmas kustuwad.

Ta waade armuline,
See hiilga sinule.
Ta wiimne õhklamine,
See tõuseb taewasse.

Ning kui ta ihu mulda
Su pandud magama,
Sul õpetuse kulda
Ta jätnud pärida.

Ning eks ta hing sind alwa,
Kes maha jäetud sa,
Ja armastuses walwa
Weel kaitseja inglina.

Etks tema waim siis palu
Sääl taewa Isa ees
Su eest, kes tunnend walu
Ja leinad filmawees?

Ei armastust ei murra
Ka surma wõimustki.
Küll ihu see wõib surra,
Hiig elab ometi.

Sest wõida ära walu
Ning waata ülesse!
Sääl igawene elu
Ja ülestõusmire.

Helmi Ederberg.

~~~~~

Nuta — naera!

Nuta, naera
Süda mu sees,
Tumedait tulewik seisab mul ees, —
Warakult päikene peitu ju sai,
Enne kui roosike lahti weel löi,
Nuta, naera!

Nuta, naera
Ilka mu film,
Et mind ei õnnetuks piaks maailm.
Südame peegel ei olla sa wõi,
Kes õiget troosti maailmalt küll sai?
Nuta, naera!

~~~~~

Helene Maasen.

Cesti talust.

Pilditlene.

Kirjutanud Anna Haawa.

Ragu kuld ja kallid kiivid
Hiilgab kaunis mälestus
Mööda läinud õnne päiwist,
Kustumata kujutus.

Õnnis lapsel põli! kuldsed mälestused! —
Kaunis mahe suwine laupäewa õhtu enne Saani-
päewa. Kõik päewatöö on lõpetatud, saunas
käidud, õhtusöök söödud. Isa astub, wiitul käes,
tagakambriist maja taha mäe rinnale wälja. Sää-
l on ilus mäest alla eho paistel läikiva jõe pin-
nale waadata ja kaskede sula kohinat jõe kaldal
kuulata. Ta istub ukse läwele, ta on musta
pühapäewa westi lumi walge särgi pääle tõm-
manud; tema mehine kaju, tema kõrge, lahke
otsaesine, tema ruuged juuksed ning habe, ta suu-
red, sinised filmad ja rahu ning rõõmu läige
nendes — oh kõik on sel filmapilgul minu mee-
lest nii ütlemata ilus; mina, wiie aastane tüd-
rukutene, seisn täis auukartust ja imetelemist
isa ees; ta on minu meelest see kõige mehisem,
parem ja ilusam mees maailmas. Ta filitab
minu pääd, nimetab mind omaks wäikeseks „Ant-
taks“, tõstab filmad nagu mõttes ülesse tähtede
poole ja laulab wiituli kaasmängul:

„Mina tahan sest armu seadusest
Död ja päewad jutustada,
Seni kuni sinna saame,
Kus sääl ingli hulgaga
Laulame kõik otsata.

Taewa laotus on Ta auu täis ;
Mittmel wiisil, kõigil keelil,
Suureks rõõmuks inimestel'
Täidab metsa fiin ja sääl
Pinnukeste laulu hääl.

Selle aja sees on ema sinna tulnud ja läwe kõrwale kiwi pääle istunud. Mina jälle istun emakese süles ja kuulan, kuidas tema tasakesti kaasa laulab

Höögawail palgil ja särawail filmil jookseb minu öde sinna ; ta on juba üheksa aastane ; ta tuli kõnelema, kuidas ta wäikesele warsale lilledest päitsed teinud ja päha pannud, kuidas see tale üle öue kuni aia wärawani järele tulnud j. n. e., aga nüüd jääb ta seisatama, tuleb tasakesti lähemale ja hakkab ka ühes laulma sest tal on wäiksest saadik ilus hääl.

Sulased, wa' tõsine ja kohtlane Mihkel ja naljakas ning kawal Suhan, ilmuvad ka, niisama ka tüdrukud üksteise järele. Tüdrukud on Suhaniga kaewu juures praegu sõnawahetuses olnud ; Suhan waatab sellepärast sagedaste nende poole ja kõhatab tasakesti. Wanaisa (ema isa), kes sääl lähedal keldri lae päälse aida läwel is-

tub, wõtab piibu, mida ta enamaste ainult laupäewa õhtudel ehk mõnikord pühapäewal popsib, suust ja kuulab ristis kätel laulu, ühe klaasiga prill ja wana moodi paks lauluraamat põlwe pääl.

Laul waitib. Mina tuetan pää ema rinna najale ja olen õnnelik, nii ütlemata õnnelik. — Ema on seda ka, seda tunnen, näen ma; ta paled on punasemad kui muidu, ta pruunid filmad säravad pehmelt, ta must juukski on minu meelest weel suurem ja läikivam kui muidu. — Kui hoolsal perenaesel kunagi käiwad ta mõtted filmapilguga kõik maja ja õue ümber ära; ta küsib karjase käest, kas see karjaaia wärawa ka ilusaste kinni pani, kas krants ja muri oma söögi ära söiwad, ja tüdrukute käest, kas koja uks, kus supi pada koogu otsas rpihub, ka ilusaste haaki pandud.

Isa algab warsti teist laulu, Joosepi lugu:
„Omas noores lapsepõlwes,

Waga isa filma all,
Olin mina karja hoidmas,
Wäga rõõmus Suudamaal j. n. e.“

Selle laulu wiis ja takt on aga lustilik, nagu mõni tantju tükk, Suhanile wäga meele järele.

Aetakse weel weidi juttu ühest ja teisest ja kiriku minekust homme — siis ütleme meie, lapsed, isale emale „hääd ööd!“ ja lähme ära

„keldri aita“ (keldri lae pääle aita), kus ka wanaisa säng seisab.

Mul ei tule kohe und ; wärsked kase oksad, mis wanaisa ja öde katukse ja seinte wahale pistnud on, lõhnawad ; kaks wõi kolm sääske pirsowad minu pää kohal. Ma kuulen selgesti, kuidas wanaisa omas sängis tasakesti Tsa meiet lueb. Meie lugesime üheskoos ka küll ühe õhtusalmi ära — juba tüki aja eest — aga see oli lühikene ja pääle selle ajasime jälle teist juttu : ma kõnelesin omast nukust, et see täna maha kukkus ja haiget sai, mida öde seni weel ei teadnud — öde ei wasta mulle midagi, ta on juba magama uinunud ; ma tahan wanaisa tõttu, ka weel tasakesti Tsameiet lugeda, aga enne weel, kui sellega lõpule jõuan, tuleb uni.

Ma kuulen aga laulu ja wiuli häält, näen eha ja tähtede säras hiilgowat jõe pinda ja siis tunnen ma, et mul tiiwad on, ma lendan, lendan üle jõe, ifka kaugemale, kõrgemale, jõuan ühe sügawuse kohta — sääl all on kole ja pime, wihased kiskujad loomad mõirawad sääl, ma kardan wäga, kardan, et sinna alla kukun, mu tiiwad nagu ei taha mind enam kanda. Siis aga tuleb üks õhufene taewa karwa jinine pilw, täis kuldseid tähti, lehwib ja hõljub nagu loor minu all sügawuse kohal, tõstab mind ülesse ja

kannab edasi, läbi metsade, üle mägede ja orgude, ja ikka kõlab mu kõrwas see laul :

„Mina tahan sest armu seadusest j. n. e.“

„Ja ikka ilusamaks läheb selle laulu wiis, kõik sõnad muudawad ennast kujuts ja lendawud minuga ühes : Sõna „mina“ ilmutab ennast mulle nagu üks mõistatuslik olewus, keda ma ei näe, kes aga alati kord minu ees, kord kõrwal on ; ta kõneleb minuga ühte lugu, mida ma rohkem tunnen kui kuulen, „tahan“ näeb wälja nagu sepp, kes wäsaraga sel filmapilgul alasi pihta annab, „sest“ on pikk must kepp, kes üles ja alla kõigub ; — „armuseadus“ on suur walguse sammas, kelle ots taewani ulatab, tema kiired täidawad kõike maailma ja tema lähedal on kergem hingata ; „ööd“ on snured mustad linnud. kohawate tiimadega ja inimese häälega ; „ja“ on kord tule säde, kord ümargune rusika suurune kiwifene ja „päewad“ wõõrad, tundmata nägudeda kirju riietega inimesed, päike paistab just nende pääle ja nad tulewad ja lähewad üksteise järele minust mööda — „justustada“ : kõik need tujud hakkawad häkiste wõidu lendama, aga katab nad kõik kinni ; ainult walguse sammas jääb seisma ja paistma ; kõik hääled sulawad ühets imelikuks kokkukõlaks, ja edasi läheb lend —

„Seni kuni sinna saame,
Kus sääl ingli hulgaga
Laulame kõik otsata“—

Nende sõnade kujud on kaugel, kaugel; ma ei suuda neid näha; nad ei tule lähemale. Ma näen lagendikul ühte haljast küngast, keda õitsewad toomingad ümber piirawad ja kus päikese pais-
tel tuhanded kõikiugu wärwilised lilled õitsewad; — lend lähed sinna poole; ma tunnen kuidas ma tasakesti pehme toha ja lillede sisse wajun, ma näen enese silmade ees weel nagu wifer-
kaari — ja uinun siis.

Dh kaunis kuldne lapsesõli,
Ei tule sa küll tagasi —
Kuid sinu mälestus kui ingel
Jääb meie juurde ometi.

Jää kindlaks.

Pää püsti! kõnni kindlalt oma rada
Ja kanna oma risti rõõmuga.
Kas langegu ka soowisid sul sada —
Sa wõta wahwalt läbi wõidelda.

Dh ära kaetse, kui näed teisi palju,
Kel elutee on lahke, lillene —
Küll taewas teab, miks sulle saatus walju,
Su kohus wastu wõtta waitseste.

Sa ära oota, et weel ilmuks ime —
Kui pole lilla, nopi lehti teel.
Ka sulle langeb läbi pilkse pime
Nii mõni hiilgaw päikse kiire weel.

Elise Aun.

Mis on õnn?

„Tunnista, mis on õnn?“ küsime küll laulikuga nüüd ühes. Jah, mis on õnn? Igas südames ta järele ihaldus elab, ühes tumedam, teises selgem, ja wast me ei tea isegi, mis ta õige on, ja milles teda leida püüame. Kõik teda ootavad, aga igapähe hinges on ta fuju teist laadi.

Üks loodab õnne leida auus ja kuulsuses ilma ees, teine waitfes ja rahulises kodu ja perekonna elus, töös ja termises, wanafõna järel, mis finnitab, et „ei wõi õnneta elada ega termiseta töõda teha.“ Üks lustis ja rõõmus, teine rahas ja waranduses, üks ihu hääs, teine waimuvara külluses. Mõnigi kord ta meil selle juhtmõtte ja teiste otsuse järele käes on, aga me ise ei oska teda wärgata ega temast lugu pidada, waid saadame ilmwäsimata üht soowi teise järele, üks ifka ilma wõimatum kui teine, teda tabama. Sest olgu meil päält näha kõik käes, mis elu armsaks ja lõbusaks teeb, soowida, südant ei suuda me saada, ja hää, et ügu nii on, sest kui kõik meie soowid ja igatsused täide lähetsiwad, kui meil midagi karta, muretõeda ega loota ei jääks, siis saaks elu põhjatu üksluine ja igaw ning meie ei tunneks mitte, mis õnn on.

Täielist õnne üleüldse siin heitlikus ilmas pole asumas, ehk inimesed ta küll kõigest waewast hoolimata wõi kas tahte kaugusest ära nõuakšiwad. Aga, taewale tänu, päris õnne waene pole ka keegi hing, kui ta wähegi oma südant awada oskab.

Mitte meie soowide täide minemine ei tee meid täiesti õnnelikuks; need on tihti üsna mõistmatad ja mõikšiwad, kui kõik meie armamist mööda lähaks, meil peagi löbu asemel koormaks saada, waid rahuline ja kannatlik meel, mis nurisemata wait jääb, kui saatuse meie armsad püüded ära riisub ja meid ehk koguni teist rada wiib, kui me ise oleks soowinud, — ja kes kõik rõõmuga wastu wõtab ja kalliks piab, mis helde taewa Tsa käsi jagab. Kes igal ajal oma kohust täites ise oma südame igatsusi talitseda jõuab, et ta midagi iseäralikku ei oota ega nõua, waid iga juhtumist ehk rõõmu, olgu ta ka kõige wäiksemgi, kui ülewalt saadetud ärateenimata hääd tänulikult wastu wõtaks, sellel on kui hiilgaks tal alatine päikese paiste põues, mis kõik ta elu olu ära seletab, teda lahteks ja õnnelikuks teeb. Niisugusel inimesel on ka kergem teisa õnnelikuks teha, teiste murest osa wõtta ja jõudu mööda kaotada, kui sellel, kes weel ise oma südamelegi pole selgust jõudnud nõuda ning teisi õnnelikuks, teiste elu kergemaks ja lõbusamaks teha. See ep see õnne saladus ju ongi, millega igaüks, ja iseäranis naes=

terahwas, ka iseeneesele hääd teeb, sest ka siin jääb tõeks, et õndsam on anda kui võtta.

Kas helde sinisilma piiga, kes lahkest oma woti seisma pani ja kuulama jäi, mu juttu usub! Wast ta wangu tab ikka weel kaheldes pääd ja saadab, enne kui ta isegi märkab, ometi jälle sala soowid sõndema, mõtted püha paika lendama. Kes lueb, kui palju ta neid igast hoiatamisest hoolimata lõngaga ühes pooli pääle fedrab? Oma mõõtu andes, ega me' siis ta õigusl seiski tükis kitsendama ei hakka. Ta laulik ütleb :

"Ei ole antud õnn,
Ei ole teenitud õnn,
Waba ta on ja wõitmata,
Kuninglik waba kingitus wana ja noorele!"

Elizabeth Aspe.

Mis mulle meeldib.

Ei mul meeldi mehe ilu,
Kõlaw kõne, mahe hääl,
Minu süda sellel wilu —
Pisut waatan selle pääl. . .

Ei ka rikkus ega wara
Pole mida ihlan ma,
See on tühi, kaob ära
Sagedaste auruna.

Tugew jõvud ja käte rammu,
Seda küll ei laida ma,
Siiski ülem asi ammu
Pole mitte mulle ta.

Mulle meeldib mehe auusus,
Baper waim ja kindel meel,
Mehe selge film ja mõistus,
Lõe kõneleja keel.

Kata Supp.

~~~~~

Emä — Kodu.

Oh emä, ära waata ja,
Nii kurwalt nuttes filma mull!
Ei igawest s'ust lahku ma,
Eh! kodust ära lähen küll . . .

Sest pea loodan jälle ma
Lõest termitada kodu sind;
Sind, kodu, ei wõi unusta
Säält wastu tujuk emä rind!

Su kõrwal, emä tihti ma
Kõik muud ma elus unustan —
See tundmus ainult rinnasfa
Et emä — kodu armastan . . .

Y. M. Gentalen

~~~~~

Kõnelemisest.

Kirjutanud K a t a S u p p.

Motto: I. „Sõna pistab,
sõna päästab“

(Wanasõna).

II. „Mis kõned need
on, mis teie iseseis-
kis kõnelete?“

Lut. 24, 17.

Kui juur tähtsus inimlikul kõnel on, seda teab iga wähegi mõtleja inimene. Kõne on, mis inimest üle kõige loomade kõrgeesse tõstab, inimese suole hariduse annab ja laia waimu-
walla — teaduse — ta walitsuse alla paneb. Kõne tähtsust on ju wäga wanal ajal ära tun-
tud ja sellest iga rahwa seas palju tõe-sõnu
tekitatud; ka meie esivanemad oskasiwad ju
wäga wanal ajal kõnelemisest lugu pidada ja
määrasiwad inimese wäärtust ta suusõnade jä-
rele. Halwijate ja lõõpijate kõnelejate kohta
üeldi põlastusega: „See ka mõni inimene, ei
ole ialgi sõnal saba taga,“ kuna osawatest kõ-
nelejatest pajatati: „On tubli mees, iga ta
sõna labab õigesse märki,“ ehk: „Sellel on
alati haakidega ja konksidega sõna.“ Meie ajal
aga näitob wähe, nagu tahetaks just halpide
kõned ja toored sõnad auu sisse tõsta. Olgu
lugeja nõnda hää ja wiigu mõni wäikene tä-
hendus teise inimesele kätte, ning õpetagu, et

see mitte ilus ega eeskujulik ei ole, toorete ütelustega awalikult uhkustada.

Salomon ütleb: „Tarkade feel annab hääd tundmist, aga halpide suu ajab meeletumad sõnad rohkesti wälja.“ Öpp. Sõn. 15, 2. Stende sõnade tõde paistab ka igapäewases elus kõikidele selgesti silma. Mõistlik inimene kõneleb nõnda, et see igale armas ja kaunis kuulda on, kuna halp oma lobaga kuuljaid ainult pahandab.

„Tasane koostmine pöörab tulise wiha tagasi, aga tibe sõna kihutab wiha.“ Öp. s. 15, 1.

„Hää sõna wõidab wõõra wäe“ (wanasõna). Steed on targad ütelsed, mis sõna suurt mõistust, ja mõistliku rääkimise kaunist kasu meelde tuletawad. Et aga inimesed oma kõnedes wäga palju ekfiwad ja oma sõnadega ühele teisele, sagedaste ka iseenesele, lõpmata palju kahju ja südamewalu sigitawad, sellepärast on lentsõna sünnitatud: „Rääkimine on hõbe, wait olemine kuld,“ millega ütelda tahetakse, et wait olemine kasulikum on, parem kui rääkimine, mis omaist kohast ka tõsi on, sest sagedaste on waitimine kasulikum ja parem kui kõnelemine; aga üleüldlikult ei ole lugu küll mitte nõnda. Kõnelemine on kallis Sumala anne, ning mõistlik seletus, tark sõna kääneb asja hääks, kuna wait olemine midagi muud ei jõua korda saata, kui

ainult tüli eest hoida. Kui waitolemine alati kasulikum oleks, kui rääkimine, siis peaksime tummasid õnnelisteks inimesteks pidama, sest et need ialgi rääkida ei saagi. Asi on aga ümberpööratud: meie piame tummasid õigusega õnnetuteks inimesteks, sest et kõne kallis anne neil puudub ja see puudus teisa neile ja neid teistele wõõraks teeb.

Et kõne — inimlikud sõnad — inimeste rumaluse, ettevaatamatause ehk tigiduse läbi kurjaste saawad tarwitatud, see ei alanda mitte kõne üleüldist wäärtust, waid manitseb meid, et meie oma kõnedes ja sõnades ettevaatlikud ja mõtlejad piame olema, seda püha kirja sõna meeles pidades: „Ole nobe kuulma ja pikaline rääkima.“ Kahju küll, et seda nii wähe tähele pandakse ja palju sõnu üeldakse ning juttu räägitakse, ilma selle pääle mõtlemata, kui kahjulikud sõnad ehk kõne, mis räägitakse, rääkija enese, räägitawa ehk kuulja kohta wõiwad mõjuda; iseäranis rohkesti effiwad küll naesterahwad oma sõnades ja juttudes. Häämeelega ei tahaks ma seda halwa tunnistust oma suguõdede kohta küll anda, aga mis teha, tõde on tõde, jääb salgamisest hoolimata ikka tõeks ja paistab igapäewases elus selgesti silma. Tark Siirak ütleb 14, 1: „Õnnis on see mees, kes oma suuga ei effi,“ ja see sõna on tõsi, niihästi naese, neiu kui ka mehe

kohta. Tõesti, kümme korda parem on waitida, kui sõnu rääkida, mis sellegile kahjuks ehk pahanduseks mõitšivad olla. Et aga sõnad, mis õigel ajal, õigel kohal ja õigel wiisil on räägitud, palju kasu mõivad saata, mis läbi nad otsekohe kuld=õunad hõbe waagna pääl on, sellepärast piame õppima, õigel wiisil rääkima.

Mõned arwawad, et see õigel wiisil rääkimine on, kui teise inimese wastu hästi libe olla ja temale palju meelitawaid sõnu suu sisse hüütakse; üks „froua“ ehk „härra“ teise järele, nagu see suuremal hulgal linna=madamedel ja mõisa=emandatel wiisiks on, kes suu sisse ei tea misfuguseid meelitamise sõnu ütlemad, aga niipea, kui teine selja pöörnud, siis teda laimawad, naerawad, sagedaste otse põlastusega temast räägivad. Diglasel inimesel on niisuguste seltsis tüütaw olla ja ta hoiab neist, kui see tal wähe mõimalik, eemale, sest ta arwab, ja see on ta õige, et temaga nõndasama tehtaſse. Õnnelik on tõesti see inimene, kes sarnaste seltsist eemale mõistab ja mõib hoida. Selle kohta on tõsi Daweti 1=se laulu sõnad: „Wäga õnnis on see inimene, kes ei käi patuste tee pääl ega istu pilkajate kildas.“

Kui palju pahandust, tüli ja riidu niisugune „kahepaikne“ oleſ sünnitab, seda olen ma omaſ elus õige rohkesti tähele pannud ja hoi-

tan oma kallisid Gesti õdesid kõigest südamest selle halwa kombe eest."

Et mõnda armast lugejat ja lugejannat oma kõnede ja sõnade üle rohkem järelemõtlemisele äratada, seks tahan lühidelt tähendada, kuidas piame rääkima, et meie sõnad ühegile kahjuks, pahanduseks ega kurvastuseks ei saaks.

Rääkimise juures on mitut asja tarwis tähele panna; nagu nimelt: 1) Aeg, millal meie kõneleme, 2) koht, kus meie kõneleme, 3) inimesed, kellega meie kõneleme, 4) asi, millest meie kõneleme. „Dige sõna, mis jõleda suust tuleb, põlatakse ära, sest ta ei räägi seda mitte õigel ajal,“ ütleb Siirat 20. p., 20 f. Kui palju tüli ja pahandust sünnitab see inimeste keskes, iseäranis ka abielus, et rääkimiseks mitte õiget aega ei valita. Staituseks, tuleb mees väsinud päaga kõrtsist ehk mujalt koju, siis arutab naene t'ale karmil sõnal ja täiel kõnel ette, kui palju kahju ta oma joomisega on teinud, selle päale vaatamata, et see mitte asja ei paranda, vaid veel pahemaks teeb. Ei wõi salata, et mõnigi naene siis õiged sõnad räägib, mille eest ta aga mehe poolt ainult sõimu sõnu, mõnikord ka hoopu vastu saab. „Ei sellele mõju enam mingi asi!“ õhkab naene ja on wait, sest waitolemine on siin fuld, mees ei saa siis kurjaks ja naene jääb sõimamata ja löömata; tal ei tule meelde mõtel-

dagi, kust see tuli, et tema õiged sõnad nii halwalt wastu wõeti. Mees jääb naese meelest hirmsaks „kolliks“, kelle ees ta suud ei julge lahti teha. Tema armastus mehe wastu wäheneb, kartus kasvab. Ta on mehe wärisaja ori, mitte armastaja abikaasa, kui ta alandliku ja pehme loomuga inimene on; kui aga kõwa loomuga, siis saab ta tangekaelseks, wastikuks, mehe põlgajaks ja riidlejaks, sest ta mõtleb, mees ei hooli minust ega mu hääst nõuandest midagi, mis mina siis temastki hoolin? Ta ei saa aru, kust see tuli, et tema hää ja õige nõuanne ära põlati; see tuli aga sellest, et need sõnad ei saanud mitte õigel ajal räägitud. Ütleme, mees tuleb kõrtsist koju ja on joobnud, naene läheb temale wastu ja ütleb: „Armas mees, mõtle ometi, mis sa teed. Meil on perepidamine, mis raha tarwitab, kuidas wõid sa seda ära raisata ja meid hädasse jätta; meil on lapsed, kes häid kõmbeid piawad nägema ja õppima, kuidas wõid sa joobnult, meeletult rännates, nende filmade ette astuda?“ Eks sa tea, et isa auu seda nõuab, et lapsed teda piawad kartma, auustama, armastama ja temast lugu pidama. Aga kas wõiwad lapsed seda kõik joodikule näidata, kes nende filmas mõistliku inimese kirjast maha langeb?“ Eks need 'pole õiged sõnad? Tõesti, kui naene õigel ajal oma mehele nõnda räägib, seda ka õigel

wiisil teeb, siis ei järe mitte ilma järeldufeta, kui mees weel liiga sügawale jooma hukatusesse ei ole langenud, aga kes arwab, et need sõnad joobnule räägitult ka mõjuwad, see eksib. „Ah sa tuled mind õpetama ja noomima, kas ma mees ei ole? Kas mul raha puudub, wõi mis? Kas ma ei ole kümme korda targem, kui sina? Sina tohid meest õpetama tulla.“ Meid ja muid seda wärki sõnu saaks t'ale wihases meeles wastu üeldama, ja kui siis weel suu julgetakse lahti teha, ei järe ka hoobid tulemata. — Nõnda on lugu igal pool ja iga inimese wastu rääkides. Kui meie oma sõnadega midagi hääd tahame korda saata, siis piame rääkimiseks õiget aega walima. Ei kõlba leina ajal röömu lugu, ega röömu pidul nutulaulu laulda, nõndasama sündmata, wõime ütelda, otse kõlwatu on, kui leina ajal turwade leinajate seas nalja sõnu ja röömulikka juttusid räägitakse, nagu mõnel moodiks on ja mitmed seda üsna tarwilikuks ja kasulikuks piawad, sest et sellega leinajaid arwawad trööstida wõiwat, nende muret maha muljuda ja neid oma naljaka kõnega ka röömsasse tujusse tuua. Lugu ei ole aga mitte nõnda. Naljakad sõnad ja ütelfused on leinajatele sagedaste walusateks pisteteks, leina walu suurenduseks ehk pahanduseks, mis nende rääkijat leinaja meelest põlastuse wääriliseks teeb, sest kurb leinaja mär-

fab, et nalja sõnade pildujal temaga ühist= ehk kaastundmust ei ole. Hiio pi kolm sõpra ootasivad Hiio pigi parajat rääkimise aega seitse päewa ja seitse ööd; oota ka, armas öde ehk wend, fina rääkimiseks parajat aega ja waiki, kuni paraja aja selleks leiad.

Oleme rääkimises õige aja mõistnud walida, siis piame ka hoolt kandma, et õigel wiisil räägime.

Hääl, sõna rõhk ja ütlemise wiis annawad ühele ja sellesamale ütelsele mitmesuguse tähenduse. Wõtame näituseks ütelse: „Sa oled mulle üks kallis sõber!“ Armastades, aga ka pilgates wõime seda sõna ütelda. Cause on üks ja seesama, aga rõhk ja ütlemise wiis annawad temale hoopis teise tähenduse, teise mõju. Tahad sa oma sõnadega kasu saata, siis hoia, et sa wihase meelega ega pilkawa tooniga ei kõnele, waid armastus paistku sul silmadest, armastus helisegu su sõnas ja hääles. Ei kõlba ka mitte, et kurb ehk tõelik kõne naljakate kõnekäänudega ilustatud saab. Sellega on lugu just nõnda, nagu paneks keegi leina ajal leinariided Mardisandi wiisi ja kombe järele selga. Mäotu ja maotu tegu! Rääkija, kes kurbadest ehk tõelikkudest asjadest nalja wiisil ja naljakate kõnekäänudega räägib, vähendab räägitawa asja wäärtust ja teeb enast kuuljate ees naeruwääriliseks halbits. Selts=

fond on wali kohtumõistja ja teeb ka, nagu kirjutatud on: „Sinu suusõnadest mõistetakse sind hukka!“ Et inimese jutust, kõnelemisest, tema mõistus ja waimujõuud, nõndasama ka iseloom (laad) kõige selgemalt wälja paistab, sellepärast üeldakse: „Loll on siis kõigetargem, kui ta wait seisab,“ sellepärast õpi wiisakasti rääkima. Argu olgu su rääkimine mitte wali karjumine ega salaja sosisemine, ehk läbi nina inisemine; ära moonuta oma häält ka mitte peenemaks, kui ta loodusest on, aga harjuta teda ilusamaks, kõlawamaks.

Kus piame rääkima? Usugi mõista, sääl kus paras ja sündlik koht on. Kaks kohta aga nimetan, kus meie häält ial ei pia kuulama ja need on: kirik ja kõrts. Kirik on Sumalafõna kuulutamise ja kuulamise paik, kus ainult õpetaja kõneleda tohib, ja seegi üksnes Sumalafõna. Dtse pehandaw, kõlwatu on see, kui kirikus enne ja pärast Sumalateenistust, fagedaste ka Sumalateenistuse ajal, jutusofin, mõnikord üsna wali kõra kostab. Kes kirikus räägib, see ei ole mitte üksnes ise asjata kirikusse tulnud, waid ta segab ka teisa ja keelab jutlust tähele panemast. Wiisakas ja õige ristinimene kuulab kirikus tähelepanemisega Sumala sõna ja waitib enne ja pärast Sumala teenistust auukartusega Issanda majas; üksnes pöörafed ja halbid wiidawad sääl aega jutuaajamisega. Hoia oma suu kirikus kinni

ja kõrwad lahti, siis oled sa õieti kirikus oleja.

Kõrts on paif, kus suuremalt jaolt jooditud pööraselt lärmitsewad, aga mõistlikud eemale hoiawad. Häbipuna tõuseb palgele, kui mõnikord meeste müra seast ka naesterahwa hääl wälja tjab! Kus toorus ja roojus walitseb, säält hoidku mõistlik ja karst inimene eemale. Naesterahwas, kes kõrtsis joodikute seas löbusteleb, langeb õigusega igauhe filmas kahtluse alla.

Rääkides piame ka seda tähele panema, kellega meie räägime, kes meie kuuljad on.

Sõnad ja ütelsused, mis meie omasuguste seas ehk kohased rääkida on, ei kõlba auusamate ega ka alamate, wanemate ega nooremate seas mitte. Kombe, ford ja kohus nõuab, et alam ülemate seas wähe ja auupakklikult räägib, ainult seda, mis tal tarwis rääkida. Nõndasama on ka lugu wanemate inimeste hulgas olla. See on küll häa, kui nooremad wanematega ja vähem õppinud enam õppinutega seltsida woiwad, sest nooremad woiwad wanemate ja enam õppinute kõnelemistest palju õppida ja nende tarkusest ka omale tarkust saada; aga noorematel sääl kõneleda ei ole sündlik. Niisama ettewaatlikud nagu wanemate ja targemate seas, piame ka laste ja meist vähem teadjate seas olema. Wanade ja hallpääde seas teeb meid auukartus ja nendest lugupidamine sõna-ahtraaks, laste hulgas piame sellepärast oma sõnade üle suure hoolega

walwama, et lapsed nende läbi mitte halwadele wiisidele ega pahadele tegudele ei saaks juhitud. Üksainus ettewaatmata, naljapäraft üeldud sõna wõib lapse kohta wäga kahjusaatwalt mõjuda, tema Sumala kartlikku olekut, alandlikku meelt, rahuarbastust ehk wõrkust wähendada. aga pühakiri ütleb, et weskikiwi selle kaela piaks poodama ja teda sügawamas merepõhjas ära uputatama, kes üht pisukestest pahandab.

Kaske südamega olen ma kuulnud, kuidas isegi laste wanemad oma eneste laste kuuldes kõiksugu tühiseid jutta ja kõlwatuid sõnu kõnelewad, selle pääle waatamata, mis sugust häid kombeid lämmatawat umbrohtu nad sellega oma laste südamesse külwawad. Lapsed on Sehowa pärisosa, sellepäraft ei tohi meie — olgu me laste wanemad ehk muidu lastest wanemad inimesed — oma sõnadega ja tegudega neile halba eeskuju anda, waid piame neid, olgu nad meie oma ehk teiste lapsed, selle juurde juhutama, selle päralt nad on, see on: Täewase Issa juurde. Seda wõime aga ainult siis, kui meie laste kõrwade eest kõlwatud kõned eemale hoiame ja neid Sumala sõna tundmise läbi tõsisteks ristiniimesteks kaswatame. Ei ole küll seda tarwis, et meie neid alati pühakirja salmidega ehk sõnadega manitseme, ometi piawad kõil meie kõned sellest waimust juhitud olema, mis Piibli-raama-

tust igast reast, salmist ja leheküljest meile vastu hõljub.

Ka omasuguste seas ja sõprade seltsis piame oma sõnadega, ütelistega ja kõnedega ettemaatlikud olema ja hoidma, et ükski meie sõnade läbi ei saa haawatud, kurvastatud ehk pahandatud. Pillefõnad ja naljakad ütelsed, mis ühel ehk teisel wiisil ligimest woiwad torgata, jäägu ütlemata. Haaw, mida üks torkaw pillesõna inimese südamesse lööb, wõtab wahel kaua aega, enne kui ta paraneb, on mõnikord aga ka jäädawalt parandamata, ja teeb kibedat walu elu otjani. — Kui suurt ülekohtut teewad paljud noored mehed sellega neidudele, et neid ütlewad armastama, nendega abielusse heita lubawad, ja nõnda mõne õnneliku, waba neiu südame rahu rikuwad, neid armastuse ning lootuse sidemega eneste külge koidawad, ilma et neil enestel wähematki armastuse tundmust neiu vastu oleks. Selle läbi teewad nad neiu õnnetumaks, aga ei saa ise sugugi mitte õnnelikuks, sest see tegu on auutu, on Sumala käsu ja ka inimliku seaduse vastu.

Mida enam inimene südame ja mõistuse poolest haritud on, seda enam hoiab ta ennast niisuguste kõnede eest, mis ligimesel mingil wiisil wõiks kahjuks olla. —

Kui tähtjas kõnelemine on, seda leiame

Piiblist, raamatute raamatust õige tithi õpetatud, ka Sumala kümne käsu hulgast on faks, mis rääkimisele piiri panewad, sihti säewad sõnadele; sellest näeme, et wägew Looja ise, kes inimest rääkimise andega on õnnistanud, ka juhatus annab, mida ja kuda meie peame rääkima. Oh, et meie aga seda tähele paneksime ja selle järele teeksime. —

Mida piame meie rääkima?

Meie rahwa seas, iseäranis noortemeeste juures, on nüüdsel ajal kahjuks wiisiks, oma rääkimise seas sagedasti kuradi nime nimetada! Ma olen seda üsna tihti kuulnud, et noormees oma hää sõbra wastu minnes, rõõmsa näoga eemalt temale tätt sirutab ja hüüab: „Dere, kurat!“ ja jutn seas on seda kärisewat sõna iga paari teise sõna tagant kuulda. Haritud ja mõistlikkude inimeste ees riisuwad aga niisuguste toorete ütelistega ja sõnadega soolatud rääkimised rääkijate auu ära. Nagu ajalehe lugejad märganud — mis üle mõistlikud õigusega pahandawad — oli nüüd aasta paari ümber ühe wabriku poolt ajalehtedes kuulutus, mis ka selle inetu toore sõnaga oli püütud tähtsaks teha! Kahetseda on, et aunstatud kuulutuse wäljaandja mitte ilusamat ega kaunimat sõna sinna ei paigutanud.

Rõne wald on laialine. Meie wõime rää-

tida teaduslikkudest ja õpetlikkudest asjust, sünd-
mustest, töödest, juhtumistest looduses ja rah-
waste ning ühikute inimeste elus, ka naljasõnu
lõbuks ja ajawiiteks; aga igauks peab omal
ajal sündima, kõik häa ja kaunis olema. Et
meie kõne aga seda olla võiks, seks peab Jumala
sõna juhatus meie tarkust andma, tarkust, mis
Jumala kartusest välja kaswab. Mõnel on küll
wiisiks palju Jumala kartusest rääkida, aga mis
õige Jumala kartus on, see jääb arusaamataks.
„Mitte need, kes ikka Jumalat suus kannawad,
waid tõsised jumalakartlikud olgu sinu seltslased.
Inimene, kellel tõsine Jumala kartus südames,
on kui päikene, kes paistab ja soojendab, kui
ta ka ei räägi.“ See Jumala kartus mõjub
sreestpidi ja pühitseb inimese mõtled, püüded ja
tahted, nõnda et ka tema väljaspidised asjad,
teod ja sõnad — kauniks saawad.

Kiisugust Jumala kartust õpetab Piibli raam-
mat, sest sääl on tarkust enam, kui kõigis teis-
tes raamatutes ühtekokku. — Eugegu siis
meie armas Eesti rahwas küll ajalehti, õpetliku
ja lõbusa sisuga jutu- ja luulelisi raamatuid,
aga ärgu unustagu Piibli raamatut mitte lu-
gemata, sest see on õpetuse hallik, millest teised
kui sooned välja woolawad. —

S o i a t u s .

Oh sõber, hoia sellest noolist,
Mis sõistaja sala keel
Sul sõbralikult räägib huulist,
Kuid südames tal wiha meel.

Siis tee, kui oleks sul üks puhas
Et okkaid pillutaks su teel
Sa tee, kui kõnniks lille luhas
Sul alati nii lahke meel.

Küll wiimaks wäfsnd wale keeled
Ei kurwasta find asjata,
Ja armastuse kandli hääled
Su õnneks wõtwad hõisata!

A. Rajuleht.

Tulewiku plaanid.

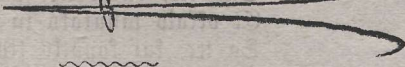
Metsawahi Hans nii tihti
Mõtles muuta elu ka. . .
Sellest sagedasti nähti
Kasemäele astuma.

Kasemäel on ilus neiu,
Marife wiis, wiisakas!
Hans sääl tahtis olla peiu —
Mariga ta plaanitas.

Mari seltsis Hans küll püüdis
Kaua, kaua istuda;
Marit „kallikeseks“ hüüdis —
Ise mängis piibuga.

Mis sest wiimaks wälja tuleb
Mis nad wõtavad plaanida? —
Noh, eks pea uudist kuuleb!
Wõib ka juba aimata. —

Elizbethmann

Kunst kodusel foldel.

Kallil lugijannual ehk on juba päälkirja silmates hää nõuu keele pääl, et ma kunstist rääkimise küll parem teaduse meeste hoolde piaksin jätma, kes ta kõige reeglite järel põhjani läbi sõõluksiwad ja ära seletaksiwad. Sa ta nõuu wõib küll õige olla; aga kuna need looduse kangemad isandad selleks tarwiliseks tööks alles sõna ja sulge ihuwad, püüame meie endid oma ilusa rahwalause najal seks wähe ette walmistada.

Lõsi ju on, et naesterahwas, kelle hoole all kodune talitus oma lugemata tillukeste toimetustega seisab, arwa aega leiab kunsti suurel mõõdul edendada, aga ta awab temale ometi ukse ja teeb ka oma majaliste elu lõbusaks ja kenaks. Seks aga piab tal ilutundmist, mida kunsti alusmüüriks wõiks nimetada, olema. Meie esivanemad laulawad palju tahutud seintest ja ihutud laudadest, pähklepuiust tehtud põrmandu-

test, kirjalistest kannudest, wikelistest wiina kruu-
sidest jne.; neil siis küll ilutundmist ei puudu-
nud. Meie haritud ajal aga on paraku weel
lugemata palju peresid, kus neist asjust midagi
ei teata, kus auklised sawi põrmandud, suits, nõgi
ja hooletus ühes meeles ajuwad ja walitsewad.
Kas sääl ilutundmisest rääkida asjata pole . = .
Ei kunagi. Kuid et ilu ilma korrapidamiseta
ega puhtuseta wõimalik pole joetada, siis soowi-
tame niisugustesse peredesse kõige päält luuda ja
nuustikuid, ilu saab mististe taga järel tulema.
Ja et lugijanna mind kõige mu hää nõuuga
mitte liig igapäiseks ei piaks, lisan ruttu wa-
nast laulust tunnistuse juurde:

„Neitsikene, neitsikene,
Ole hoolas hommikulla,
Walwas enne walge'eta.
Pühi tuba tuusimata,
Too wesi wedelemata,
Küüri katlad kiuslemata.“ —

Nagu juba üeldud, tublis majapidamises
olgu kange kord ja puhtus pää tingimised, nii
hästi elu kui talituse ruumides. Tseäranis elu-
ruumid olgu igal ajal hästi haritud, afnad sel-
ged, toolid ja lauad tolmuta. Wiimased ei pruugi
sugugi üle liia peenikesed ega poleeritud olla,
mis ju talus pole wõimalik kätte saada, aga
neid tehes mõib sellegi pärast ilust moodu püüda

ihuda ja takuda, niferdada ja waalida, nii kui kellegi osawus annab. Akna laualehki õues, aed-
das hästi rawitsetud lilled kuulutawad neidude
kenadust, armastust, kuna hääd pildid seinal ja
puhtalt köidetud raamatud laudil noorte meeste
waimu erkusest tunnistust andwad.

Cesti perenaesed on kanged armsale küla-
lisele oma majapidamist ja wara ära näitama;
eks ole armas, kui igalt poolt hää korra kõrwas
ka ilus wälimine kaju silma paistab, nii hästi
käsikambriis, aidas, kui pesu ja riiete kappides, sest:

„Loos tal lusika warred,
Pügalas on piima pütid,
Seiwa raasud raamatussa.“

„Ilu ei panta patta ega kaunist katlasse,“
lueme Kalewipoja laulus, aga seda, mida pajast
wõetakse ja millega lauale kantakse, paneme ta
omeli orjama. Hästi kaetud laud, puhtad ja
terwed söögi nõuud, puhas lina, hästi walmis-
tud ja wiisakalt ettekantud toidud, on perenaese
auu ja ta ilutundmise tunnistus, ning teeb wi-
maks weel majaliste meeled rõõmsaks ja lõbusaks.
Sarnane perenaese auu ja majaliste meele hää
on ka hästi korras peetud woodid, millel nii-
hästi puhtad padjad ja ilusaste õmmeldud ja
kuetud linad ja tekid ei puudu.

Cestujulise majapidamise wili on ka hää
käsitöö. Cesti naesterahwa käsitööd kiidawad kõik

asjatundjad ilusaks ja kunstliliseks, uuemal ajal näib mõni töö ometi lihtsamaks jääda tahtvat. Näituseks nimetan ainult nõndanimetatud „ellerdamist“ ehk linase riide jisse kirjade õmblemist, mis ime ilus on ja mõne kümne aasta eest veel väga pruugitaw olnud, aga millest nüüd, vähemast meie pool, veel arwa jälgi leida on. Ellerdatud kirjade asemele on õhukese puuwilla-sest lõngast masinate abil valmistatud „pitlid“ astunud, mis pooltgi nii tugewad ega ilusad pole kui wanad õmmeldud kirjad.

Viimaks kõneleme veel sõna faks neidude ja noorikute eneste ilusast wälimisest kujust. Sisemine kui tähtsam, ei tohi muidugi puududa. Pääosa wälimisest kenadusest küll toimetab helde taewa Tsa, kui ta neile „walged pääd ja punased põsed ning sitikmustad silma kulmud“ kingib. Et ma aga hiljuti ajalehes lugemin, kõige tõsisem hariduse märk olewat ehted (mis mulle isekestis üeldud, suurt rõõma tegi, sest jellega on kõik paelad ja helmed, mis mu auustatud lugijannad ehk wast asjaks oftnud, täiesti wabandatud) — ega nad siis tohi läbi rääkimata jääda.

Testi neiul pole aega tuas istuda ega jalutama käia, aga ilusaste ehitatud wõib ta ka töö jnures olla, sest kallid rahwalaul, mis mul nii truuste käemeheks on, aitab ka siin mu ütelust tõendada. Ma tuletan aga paljalt Wiru

neiu kosjalugu meelde, kes kõneleb, et tal väljal põllu põigaste wahel wilja lõigates olnud :

„Suus piiratud, pää suetud,
Kinga kannad kirjutatud“

Sah, rämpune ja kohendamata ei tohi naesterahwa riie ialgi olla, waid igal ajal ja iga töö juures puhas ja terme. Tulewad aga pühad ja pidud, noh, siis toodagu pühade ehted ette, kuid siin ei tea ma, kas weel tohin muistsid aegu eeskujuks kiita. Silmad jääwad kirjaks Linda kiidetud Kalewite ema ehteid üles lugedes — ta enese kasuemagi küsib teda täies ehtes nähes täis kahtlusest :

„Kas see kuu on ehk kas päewa,
Ehk kas eha tütar noori?“ —

Kalewite ajal wist weel pankrotti ei tuntud, et nad nii suurt kõrkust mõisiwad taga ajada; meie päiwil aga olewat teda paha looma niihästi linnas kui ka maal näha. Sellepärast, kui me hästi riides ja ehtes tahame käia ja sääl juures mõistlikkude ja kokkühoidlikkude nime kanda, wõtame jälle oma ilutundmine appi, mis meid kunagi ei sunni palju ja kallid asju muretsema, waid mis meid ka lihtsamatki riidet õpetab ilusaste ja wiisakalt walmis tegema ja ümber panema.

Iga toimetuse juures tulu kõrwal ka ilu püüda, iga tööd võimalikult hästi, wiisakalt ja

kauniste walmistada, iga talitust tarwituse kõr-
wal ka lõbusaks teha, see on kunst kodusel kol-
del. Sa kui armas lugejanna lahke on ja mu
ütelused proowi alla wõtad, siis nimetan tale veel
wiimaks, kui õrnalt rahwa laul teda kiita oskab:

„Siis sinu hüüeta hüwaksja,
Hüwa ema tüttereksi,
Larga naese taimedeksi,
Maene kaunis kaswatanud,
Maene tark on tantsitatud.“

Loodame, et ta seda õiglasest meelest teeb!

Elizabeth Aspe.

~~~~~

Jõulu õhtu.

Laual nikutab mul tasa
Härmastatud kuuse oks,
Et ta mulle kadund aega,
Dnne aega meelde tooks.

Hõbetiivul wajub alla
Pühandatud waitue öö. —
Jõuluöö, ja imerikas
Lapseliku hingele:

Rudas uskus wäike süda
Rahurigi kuulutust!
Kuis ta kandis õnne hoogu
Ehitatud kirikust!

Nimas igas lumepiisas
Taewa õrna saadiku!
Igas tähes... — Aga kodu
Dotab hiilgam jõulupuu! . . .

Kaunis aeg, kuis oled kaugel!
Nüüd on taewas lukustud,
Uuritud lootusõilmed
Siin kõrbel kuivanud.

Ühki ma. — Kuid lehkwaft oksast
Woolab nagu jõuluwiis —
Ja mul on, kui tõuseks jälle
Edu kadun'd paradiis.

Nagu sofistaks mu lambris
Mõni tuntud armas hääl —
Nagu puhkaks ema käsi
Ornalt minu pääl pääl.

Ja mul on, kui piaks ma põlwit,
Kõrkjat tarkust unustes,
Jälle lapseusul laulma:
Hosianna taewades!

Martha Pärna.

Ä r a k a e b a .

Sa ära kaeba oma walu ilmal'
Oh olgu küll, et nõrked tema all.
Ei laena pisaraid ta sinu silmal' —
Weel nimetab sind nõdraks pillawal ..

Et halastust küll tunne ilma meeled,
Et troosti sõnu ütleks nemad sull.
Kuid kihwti kannawad ta kurjad keeled
Ja walawad su haawasse ta'd küll. . .

Naesterahwa tegetus karstuse kohta.

Kirjutanud Eina Taler.

Pikkamisi weereb ajartas edasi ja meie looduse lapsed peame temaga sammu pidama. Igalühel on oma elu eesmärk, kuhu poole meie töttame, mitmesugustest eluwõitlustest ümber püüratud. Ehk meil küll ühel wähem, teisel rohkem wõidelda on, siiski on meile Looja poolt kõigile ühesugune eesmärk määratud. Ühele on elu suuremad kohustused, suuremad wõitlused pääle pannud kui teisele; ühele on ta wiis naela, teisele ühe naela usaldanud, aga üks pea see, kellel üks nael on, niisama töötama, toimetama ja aruandma kui see, kellel rohkem on?

Meie oleme tänini oma karstuse seltsides kõnesid pidanud, oleme mitmel kombel jeda wäärust, jelle kasu äraseletamist kuulnud, mis meile karstuslit elu annab ja mis tulu ta toob, aga kas oleme meie ka jeda kuulnud, kust siis see

karstkuse hallika pääsoon wälja imitseb, ja kas on üleüldse meie selgetis saanud, mis kombel wõiksite seda kohustust, mis meie karstkuse seltsi astudes oma pääle oleme wõtnud, kõige kindlamiini ja auusamiini täita? Iseäranis meie, auusjad Gesti õed, kas oleme kuulnud ia tähelepannud, mil kombel wõime meie karstkusele kasu tuua ja seltsi põlwe paremaks luua, nii et meie selle läbi ka ise kõige suuremat õnne wõiksite leida?

Meil on wahwad Gesti pojad, kes seltsi wälimised wõitlused ja raskused oma tugewatel õladel kannawad, ja wäga auusasti oma eestseisuse kohustusi täidawad. Tah! mehed peawadgi ikka kõige eesotsas astuama, see on juba nende elu ülesanne; walitsuse tepp peab ikka nende käes seisma, seda ei wõi meie ialgi oma kätte igatseda, sest selle kandmiseks on meie jõud mitmet pidi nõrk. Aga mil kombel wõime meie siis oma abi seltside toetuseks tarwitada? Sõpetlikka kõnesid pidada, mis karstkuse edenemiseks suureks kasuks oleks, ei ole meil kartlikult loomuga looduse lastel igal ajal mitte wõimalik.

Aga waatame edasi: meie hulgas wiibiwad mõnedki auusad laste wanawad, kellel enam ehk vähem pörandal käperdajaid ehk ka juba koolipingil istujad kodu on, paneme tähele nüüd auusad sugu õed ehk laste emad, jääl hakkab meie üles-

anne, meie suur tööpõld pääle, ja sellelt põllult lõikame seda wilja, mis ise oleme sinna külwanud kas nisu ehk umbrohtu . . .

Süüta, õrn lapsukene, kes alles ema riinal hingab ja hellalt hoitud saab, ta on nagu taewaliklusest saladusest ümberpiiratud, ta ei tea selle ilma wõitlustest ja kurjusest weel midagi, ta hingab nii süüta ja wagalt, nagu inglikene. Aga sellest tunnist saadik, mil laps esimest korda omad filmad lahti teeb, hakkab tema kaswatus, siis peab tema eest hella armuga hoolitsema, et ta, nagu õrn lillekene ei närtsiks, siis juba peab tema ema ennast hoidma ja ialgi kihwtiseid alkoholi jooksiid mitte tarwitama, sest selle läbi saaks need toiduse jaod ära kihwtitud, mis wäeti lapsuke oma ülespidamiseks tarwitab, millega ühes siis ka see hirmus hukatuse seeme selle wäeti weresse saaks külwanud. Niisama tuleb ka tähele panna, kui laps suuremaks firgub, et lapsukesele mitte neid joowastawaid alkoholi jooksiid ei antaks. Mitmed emad on oma wäetimatele lastele nende haiguse ajal, mis laste juures alati juhtuwad, wiina rohuks andnud, et nad selle läbi terweks saaks, aga õnnetu eria, ta ei aimagi mis ta selle läbi on teinud, rohu asemel on ta hukatuse seemne juba lapsesse külwanud. Da niisama, saab laps aastate jooksul kord juba selle ealises et tunnid tulewad, kus ta

foolipingil peab istuma, ja omale tulewiku tarwis tarkust koguma. annawad wanemad, muidugi lapse palwe pääle natuke taskuraha, küsimata selle üle, mis laps taskurahaga teeb, ja mis asja pääle ta seda tarwitab?

Dh, meil on igapäewasest elust ju nii wäga palju kurblikuid piltisid näha. Enamiste ikka on asja tagajärg olnud, et lapsed saadud rahaga pärast kooli tundisid trahterites käiwad ja sääl warjulistes tubades oma foolisõpradega joowad. — Dh ema! mis ütleb su süda kui sa seda kurba pilti näed, ees su õrn, emalik süda siis ei nuta werepisaraid oma lapse tegude üle, aga selle üle wõid siis kohut mõista? Kas on laps selles süüdi, wõi ehk enam see, kelle käest ta selle raha on saanud, mida ta joomiseks ära raiskab? Tah armas lapse wanem, ja seisad siis oma enese elupeegli ees. Kas ei olnud see ilma süüta ja wäeti lapsuke, kes alles mõne aasta eest su rinnal hingas, sinu wõimu all, ja wõisid teda kaswatada nii kuidas wanema õige kord ja kohus oli, ja sina ise pidid lapsele oma enese Sumala kartliku eluwiiisidega õigesti eeskujuks olema. Wanem annab ju ometi esimese õpetuse oma lapsele, läheb ta aga kooli, ja wanem ei ole teda mitte wieti kaswatanud, kas wõib siis kooliõpetaja tema juures seda wiga weel parandada? Täiesti, see on wäga raske ja enamiste ilm wõimata;

Kooliõpetajal ei ole mitte see ainuke. Seda ta õpetama ja juhutama piab, waid temal on teisi weel mitmed kummred kes temalt suurt hoolekandliku kaswatuft nõuawad. Kas jõuab kooliõpetaja film igal pool oma kaswandikkude üle walwada, nii nagu seda kodu wanematel wõimalik oli? Oh ei, ta ei tohi waljusega niisuguste wanemate lastega sugugi ümberkäia. Aga armas lapse ema, sina oled ikka enam laste juures kui isa, kelle õlal muud wälimised perekondlikud mured seisawad, sul tuleb oma laste eest aegsaste nii hoolt kanda, et nad mitte oma wanemate halli pääd wiimaks murega hauda ei wii. Niisamati kui sa last kooli saadad, ja oma emaliku filma alt ära wiid wõõra hoole alla, siis waata ikka selle pääle, kelle juurde sa teda annad, ja kas wõib julgesti nende hooleks jeda õrna ja süüta hingekest usaldada, nii et ta mitte hukatuse tee pääle ei sattuks . . . Sled ja lapse eest kõik nii hoolega muretsenud, siis saad sa tõesti ford hiilgawat tänupärga oma waewa eest tasumiseks, ja su lapsed saawad sinu põrmu weel waitses hana wilus õnnistama, tänu filmapisaratega teid tagaleinates. Aga lapsed, kes wanemate nõrga walitsuse läbi, kurja ilma libedate meelituste läbi ekfiteele on saanud, ei auusta enam oma isa ja ema, nii kui lapse kohus on, ei wõta kuulda nende nõuuandmist, ja ei tunne

armastustgi enam oma wanemate vastu. Kui kurwaks teeb siis üks niisugune laps oma wanemate elu . . .

Küüd siis, kallid suguõed, sellel tööpõlul wõime meie väga palju karstuse edenemiseks ja seltsi kaswamiseks töötada. Laste juures wõib seda tööd ette wõtta, mis wanade juures juba wõimata on. Kaswatus mõjub väga palju lapse loomuse pääle, mille juures ise eeskujulikult elama piab, nii et noor ilmatodanik kõige nooremast last pääle hakates, igale pahale ja kahjulikule elule selga pöörama harjuks; iseäranis aga alkoholile. Kui väga meelitaw ta ka inimese filmale klaasi sees näitab, aga kui suurt häda ja õnnestust saadab ta nende eluteele, kes endid temast meelitada lasewad. Kõigesuuremad kuritööd saawad ilmas joomise läbi toime saadetud. Aga kes wõib meid aidata, meie põlwe parandada? Ei keegi muu, kui meie ise piame püüdma, seda toime saata, ehk see küll raske on ja palju aega saab wõtma, aga loodame, armsad suguõed ja wenuad, kindlaste selle pääle, et meie tüdimata hool ja püüe meid ükskord sellele eesmärgile wiib. Auusa wõitleja pääd saab siis auukroon ehtima, ja see on: tema oma rahuline südametunnistus, mis teda tema elu hämariku tundidel õnnestawa mälestusega täidab, mis ta möödaläinud eluajal ära on jõudnud teha. Tähtsuseta tänu järele

ei maksa ialgi igatseda, see on kasuta. Niisama ei jõua meie kõige ilma prandajaks saada, aga iseenele parandajaks küll. Ja kes enese silmast palgi on wälja kiskunud, see võib ka aidata oma ligimese silmast pinda wälja kiskuda.

~~~~~

Tr o o st.

Gestlane, kui mnre koorem
Sind ju tahab rõhuda,
Ära lase wõimust saada,
Püüa ennast rõõmusta.

Kui on sind su armsam jätnud
Äkki kurwastusesse,
Ja sa oled küllalt nutnud,
Ära mured eemale.

Tõtta halja metsa sisse,
Kuula, kuidas linnuksed
Pauldes lendwad puust puusse,
Rõõmsad nende südamed.

Siis ka suured mured heida,
Nagu linnukene teeb,
Eooduses wõid lootust leida,
Kellest süda rõõmsaks läeb.

Anna Bajuleht.

~~~~~

Kewadisel õhtul.

Lehtpuu metsas tasakesti
Kohab oja pind;
Haljas toome põõsas nuuksub
Kurblik künni lind;
Kas need hääled liigutavad
Märtsind süda sind?

Sha tähte rahustawalt
Waatab üle maa,
Tema pilgul rahulikult
Ilm jäeb uinuma.
Wärsind süda eks siis sina
Kahus uinu ka?

Shu riigis sala sunnil
Pilwed lendawad,
Tänunewal' muru pinnal'
Eotust kannawad.
Leinaw süda, kas nad sinul
Eotust annawad?

Salalikult pilwe piirilt
Waatab kuldne kuu,
„Sja film sind taewast walwab!“
Hüüab tema juu — —
Shlaw süda, eks ka õnnest
Hõiska sina ju?

Sah! kui Sja film mind walwab
Mis siis kardan weel!
Kewadiga ühes puistab
Sinne ta mu teel!
Ei nüüd enam leina süda;
Õnnest hõiskab keel . . .

Maria Saawa.

Kuidas õppik laulma õppis.

Kirjutanud Anna Blumenfeldt.

Puudelt ja pööstastelt kuulsid ja hiljuti armast linnulaulu häält, aga ikka enam ja enam lauljaid ja lauljannasi lahkuwad koorist, meile hääd termist soowides, hääd jälleägemist lootes. Kaunis künnilind ehk õppik, kus on ta oma südant ülendama lauluga? ... Ara läinud — maha jätnud on ta meid. Hääd jälleägemist! — Kuidas ja kust õppis ta aga nii ilusaste laulma? Kuula, ma westan sulle juttu, mis mulle hiljuti sellest räägiti:

Banal ajal ei mõinud keegi seda väikest, inetut halli lindu, kes ennast nii kartlikult kõige pehmemasse pööstastikusse ära peitis, hästi sallida. Kellegil polnud usaldust ta pelgujooksmise pärast tema vastu; mõnigi halb sõna saadeti tale järele, jah, kiwidegagi pilluti waejekest. Ka teised linnud, isegi kõige rumalamad, need, kes waevalt karjuda ehk tsiutsuda mõistfiwad, põlgasiwad tumma linnukest. Niisugune elu ja olegi tegi aga õppikule südamewalu, ja ta lendas ühel päewal ära kaugele ja ikka kaugemale, läbi metsade ja üle järwede. Wiimaks walis ta omale puhkepaigaks üht kiwirahnude ligidal, liiwa sees ainuüksi kaswawat puukest ja ehitas sinna omale pesa. Sõbraks ei olnud tal muud, kui sinaw

taewas p   kohal ja puulehestik ümbruses, need mõlemad ei wihtanud aga teda, ei teinud talle paha.

Ühel päewal kui  o eelkäija, widewik, oma halli mantli juba üle maailma laotanud oli, tuli keegi mees, eeselt ettemaatlikult ohelikust wedades, kelle seljas noor naene istus, wäikest lapsukest õrnalt ja ellalt wastu rinda surudes, meie wäikese linnu filmaringi. Eigemale ja liigemale jõudis r ndaja perekond, kuni  opiku  ue, ja piatas just selle wäikese puu juures, mis meie linnukese eluorteriks oli. Noor ema tuli eesli seljast maha ja istus, pikast teekonnast puruw n- nud, samblale, mis tükike maad ümbruses jalge- alust pehmeks padjaks muutnud oli. Ka mees sirutas sellel padjal oma liikmed wälja ning ma- gas peagi rahulist, wäsinud teekäija und. Lap- suke aga ei tahtnud oma filmi weel mitte finni panna, — ta nuttis esmalt tasakesti, siis ikka waljumalt ja waljumalt, ja ehk küll wäsinud ema teda armulikult waigistada p uidis, ei j t- nud ta ometi nuutsumist. Suba oli kottpime  o käes, ainustki t hekest polnud taewatelgil j - ramas, — s al hakkas ema, et oma kallist lap- sukest kuidagi waigistada, temale h llilaulu laulma.  rnalt, hellalt ja tassa k las lauluke  o waiku- ses. Hella ema laulis — taewas awas end just puukese kohal, inglid lendasiwad suurel hulgal alla maa pääle, istusiwad puu okstele otse  o-

pitu pesa ligidale. Sa nüüd hakkasivad nad laulma ning sest sai nii imeilus, wägew kontsert, et lapski pea selle helil naeratas ja siis magusaste magama uinus.

Teisel hommikul warasel tunnil läks perekond oma teed edasi — jällegi oli endisel wiisil kõik waike, aga mitte kauaks — kuningas Herodese sõjamehed ja sulased tormasivad sinna paika, püha perekonna jälgesid otsides, sest Maria ja Joosep püha lapsukesega oliwadki need teekäijad. Kui kassid kargasivad otsijad puutele pääle, sest jääl nägiwad nad põgenejatest üht märki — walge rätik rippus okses, neitsi Maria linik, — siit ei wõinud siis see lapsuke, teda Herodes surmata hinustas, kaugel olla. Nad kisendasivad ja märatsesivad puu all, riidlesiwad teeharv üle, mida mööda perekond küll läinud on, — forraga jäiwad aga need toored mehed wait, nad kuulatasivad, — sellesarnast polnud nad omas elus weel ialgi kuulnud! Paksu puu lehestikust kajas laul kui kandlekõla, hõbedase kella helin, nii mahedalt ja tundlikult, liigutawalt ja jällegi nii rõõmsalt, et keegi paigast liikuda ei tahtnud, kartes ehk üht neist magusatest tooniketest kaotada. Kui siis wiimaks... wiimaks... wiimaks ööpik oma laulu lõpetas, oliwad tabajad juba peaaegu unustanud, mikspärast nad siia kõrbe tormanud. Et weel Teesus-lapse

jälgedele saada, seks oli nüüd liig hilja. Sumala warju all jõuudis püha lapsuke hädaohuta Egiptuse maale. — Döpit aga ja kõik tema järeltulew suguwõsa ei ole sest ajast saadik seda üliarmast, kaunist laulmist, mis inimese südant sulatab, rõõmsaks teeb, mitte unustanud. Aasta aastalt lasseb Eooja teda igal kewadel jälle uuesti neid kaunid wiisifi meile ette kanda, mis ta kord — rahwa jutu järele — neitsift Mariast ja ingliteft õppinud on.

Kewade.

Dh kui ukelt tõuseb päike
Kewadisel hommikul
Särades ta kulla läige
Paistab kõrgel mägedel.

Saadab taewa telgilt alla
Soojust, elu kõigile
Päästab une paelust walla
Tarretanud looduse.

Paneb jumalikul wõimul
Puude pungad puhkema
Loodust kewadisel hõimul
Sunnelikult hõistama.

Meelitab ta murupinnal
Lilled jälle kaswama
Haljal aasal, mäe riinal
Dits'ma nue iluga.

Igal pool kui sala sundel
Urkab elu ime wäes
Kõik nüüd hüüdwad õnne tundel:
Ihus kewade on käes!

Einnud laul'wad rõõmu wiisi,
Lusti lugu lepikus,
Kiitwad Eooja paradiisi
Kahisewas kaafikus.

Alga kõik see õitsew ilu
Närtfib jälle armuta
Warsti sügisine wilu
Tõtlab loodust riisuma.

Inime, ka sinul kaob
Elu aeg nii kiiresti
Unustuse hõlma waob
Kõik, mis olnud — wiimati.

Õnn ja noorus mööda jõudwad
Tuule tiiwul rutuga
Jäädwalt aja merde sõudwad
Päewad, aastad kaduma.

Pidage siis kalliks noorust
Kui weel elu käes on
Edendage tarkust woorust
Tõe rada raiuge.

Siis meil elu taewa piirel
Kuldne koit saab tõusema
Kosutawal päik'se kiirel
Läh'wad õied õitsema.

Ponwie Laps.

Sügisel.

Karmilt puhub põhjatuul
Üle põllu, metsade,
Kiisub wiimse lehe puul
Nasal wiimse õiet'se.

Kahe ladwal väike lind
Waikib, laulud lõppemas,
Kurwaks läheb tema rind,
Näeb ju loodust leinamas.

Laene tormil lahsudes
Kalda wastu wahtu lööb,
Suiset ilu igats'des
Nagu nutulaulu loob.

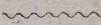
Kus ka ial waatob film
Surma ingelt nähtakse,
Nagu tema käsi külm
Lõppu teeb kõik ilule.

Süda, miks sa kurwastad?
Kas sul lootust polegi?
Kewad' tuleb, õnnestab,
Lead ju seda ometi!

Leinagu nüüd aas ja nurm,
Laened marus mäsfage,
Olgu sügis' kole karm —
Üks kord tuleb kewade!

Zälle laulab siis sul lind,
Zälle õitseb lilleke,
Rõõmsalt tuisub siis ka rind —
Päike paistab selgeste!

Mathilde Waldmann.

Metsawahi kasutütär.

Elly Weltmann'i jutule.

Anette Annus oli kahetsateistkümnema elu aastaga ime ilusaks neiuks paisunud, kelle järele ümberkaudsed noored mehed hoolega piilusiwad. Iga üks aga arwas, et wana metsawaht oma rikkast kaunist kasutütart muudele ei luba, kui oma pojale. Pea oli ka jutt küla mööda liikumas, et noored hinged juba kofku olla lau-
latatud ja pia pidada pulmad olema.

Hundioru metsawaht oli Anette kolme aasta wanuselt juba oma kasutütrets toonud — sest Anette isa, wallakirjutaja, oli enne surma omas testamendis oma ainfa tütre Anette kaswata-
mise oma naesewenna Hundioru metsawahi And-
res Sänese hooleks annud, selle tingimisega: kui tütar enne täit iga ehk mehele minemist ära piaks jurema, siis tema naese wend ainfaks wa-
rapärijaks jääb. . . . Sarnase testamendi järele wiis ka kohe wana Andres Anette enda kaswan-
dikufs, lootes, et 5000 rbl. tema taskusse saab tulema, mida surnud kirjutaja tütrele pärandada oli jätnud. Anette ema oli paar aastat enne isa surma kalmu künkale warju paiga üles ot-
finud — ja nii oligi siis Anettel oma wane-
mate arm wõõraste juures tundmata.

Hundioru metsawahi ainus poeg Jakob, kes

nüüd ka kahetümne aastane oli, seisis alati tõsine ja tume omas olekus. Armaste oli tema suust sõna kuulda, veel armem tema huultel nalja jooni liikumas. Anette ümber oli Jakob aga väga sõbralik ja täis temaga õrnalt ümber.

Ühel lõuna ajal, kui Anette Jakobiga marja aiast kambri astusivad, lähenes perenaene lastele lähemale ja mahedalt avaldas ta oma armamist: „Mu lapsed, teitest saab tõesti kena paar! Sina Anette piad Jakobit naeseks saama. Isa on ka ammugi selle poolt ja poole aasta pärast võite juba pulmi pidada.“

Anette oli alles väga nooruke ja sellepärast oli tal armastus ka tundmata asi. Temale ei meeldinud küll häa meelega Jakob — aga metsawahi majasse elama jääda oli küll ta see-ordne lapselik soov . . .

Nädal pärast seda, kui Anette mõõras ema oli ütelnud, et Anette tema pojale piad naeseks saama, juhtus kogemata metsa wahel Anette kohalise kooliõpetaja Johannes Wäratiga taksu. Nad kõnelesivad kaua. Tutvus oli pia suuremaks sõbruseks muutnud ja ilma tagasi hoidmata leegitses pühalik armastus, südameid ühendates mõlemate rinnus. Käsi käes kõndides kadusivad tunnid arusaamata ära. Nüüd alles tundis Anette selle lühikese aja sees, mis õige

armastus on. Mõlemate noorte inimeste juures walitses nüüd lõpmata õnnelik tundmine.

„Armas Johannes,“ ütles Anette wiimaks, „ma pian kodu minema. Elage õnnelikult, kuni jälle nägemiseni!“

„Kus wõin ma Sinuga kallid Anette jälle kokku saada ja millal?“ küsis Johannes uuesti neiu käest kinni wõttes.

„Ülehomme wõime siin samas metsa warikus jälle kokku saada.“

„Kõõmustab mind wäga — ma saan Sind siin ootama!“ ja arusaamata kiirusel pigistas ta huuled neiu roosiliste huuletele, mille pääle Anette ennast kähku Johannesega käte wahelt lahti löi ja rutuliste sammudega kodu poole tõtas.

Johannes seisid weel kawa liikumata paigal, weel siiski, kui Anette juba ammugi tema filmist puude wahel ära oli kadunud.

Anettel algas nüüd oma wõõra wanemate ilmteadmatusel salajas metsa warikus elu. Tihti kõndis ta Johannesega metsas salaja ümber ja nüüd alles tundis ta mis armastus on. Oma kasuwenna Jakobile ei wõinud ta nüüd enam muud kui ainult sõprust kingida — aga Johannesega fogu oma südame, sest ta tundis nüüd, et ta ilma Johanneseta ilmas enam elada ei wõi. Et ta küll oma wõõra wanemate poolt oma kasuwenna kihlatud wõõra oli, seda ei tulnud tal

enam meeldegi, ja kui mõnikord mõtted tagasi selle päale jõudsiwad, siis lausus ta tasa iseenele: „See on kõik liig hilja!“ Ka awitas Johannes omalt poolt neid mõtteid waigistada, et Anette käest sugugi südame oleku wõi tundmuse järele pole küsitud ja et üksigi wägi ega wõim inimesi ühendada ei wõi, kui nad armastust üksteise wahel ei tunne.

*

*

*

Ühel sügisel pühapäewal pärast lõunat tuli Hundioru metsawaht Andres metsast kodu. Ta nähti nii iseäralik ja rahutu olema. Ta astus pikkamisi üle õue ühe lauda juurest teise juurde ja waatas neid nagu uurimalt järele. Siis läks ta rohu aeda, kus sügisene winge tuul wiimased kolletanud lehed puude otsast maha oli ajanud; aed ei kannud enam märkigi fewadisest õieilust ega sumewilja rikkusest. Wana Andresel oli tema waskedega piip, mis ta oma õnna isa käest pärinud oli, pitsi pidi ilma tuleta nii hamaste wahel kinni, nagu oleks seda keegi metsas wana-mehele suhu sidunud. Kogu sest kõigist wõis näha, et tal midagi südame pääl kipitamas oli. Rohuaiast wälja tulles jäi ta seisatama, waatas kaewu posti küljes olewa tuulelipu päale, lõi siis filmad taewa laotust mööda ringi ja nähti teda,

kui tahaks ta praegu midagi waljumast ütelda. Sedawiisi rahutumast olekus wöttis ta piibu suust, tontis piibu oraga piibu põhja tubaka kotti, mis juures wägivaldne naeru joon ta huultest näha oli; wäänas siis piibu warre tagant ära ja waldas piibust õli wälja, pääle selle pistis siis suitsu nõnud oma halli roheline weertega metsawahi kuue taskusse, nähti nagu oma mõtetega korrast olema ja läks siis tasa sammudes toa poole. Ta nagu nähti nüüd ähwardawat kangelat müristamist täis olewat.

Suppa astudes leidis ta Anette üffinda rõõmsalt talitamast.

„Anette! Kus käisid ja täna?“ küsis Andres karmilt ja wiskas oma püssi rihmapidi warna otja.“

„Käisin metsa wahel muidu jalutama,“ wastas Anette midagi paha aimamata.

„Niisugused luusimised metsas ei ole mulle mitte meele järele. Sina oled minu poja mõrsja ja sellepärast pian ma sulle sarnased ümberhulsumised ära keelama!“ rääkis wana Andres wihaselt.

„Armas isa, ega ma siis ometi mõni pärisori ei ole, et teie mulle sarnaseid wäikseid käikusi keelama saate?“ wastas Anette uhkelt.

„Sina oled Sakobi mõrsja, kas mõistad?“
Ta nelja nädala pärast olete juba mees ja naene!

Sellepäraſt ütlen weel ſulle, tänäſeſt päewaſt ſaadid ei tohi ſa enam ümber hulkuda! Saad aru?"

„Eh ma küll teie kaſutütar ſiin olen ja ſellepäraſt teil woli on minuga ſeda teha, mis iſe tahate, ja olete ſiis ka mind nooruſe rumaluſes oma poja Jakobiga kihlanud ja mitte ialgi minu ſüdamet tundmiſe järele küſinud. Nüüd aga, mill' ma mõni tund wanem olen, tean aga, et ma ialgi Jacobi naeſeks ei wõi ſaada, ſeſt miuul ei ole ſugugi armäſtuſt tema waſtu, ainult pääliskäudne ſõprus wõib muul küll Jakobiga elu otſani olla, ſeſt et meie nagu õde ja wend oleme ühe wanemate warju all üleſſe kaſwanud,“ rääkis Anette kindlaſte, ſeſt ta ei tahtnud tõde kauem warju kätte all peidus hoida.

„Kõik on ſinu nooruſe rumaluſe lori! Sina oled minu pojaga kihlatud ja ſee piab ka nii ſündima!“ põrutas wana Andres jalaga, nii et põrmand paukus.

Perenaene ja Jakob oliwad ſarnäſe käre pääle ka kambri äſtuud ja waataſiwad kohkunult ſeda lugu päält. Wana Andres jutuſtas, kuidas ta täna Anettet metsas kooliõpetaja Wäratiga — kes küll wäga wiſakas ja auus mees olla — näinud hulkuma — ja näinud weel, et Wärat olla Anettet muſutanud; ſääl ei wõida ſiis ſugugi enam hääd äſja olla.

Nüüd algas kõige nelja wahel tuline wõit-

lus — Anette pani kõige kolmele wastu nii palju kui jõnud lubas.

„Anette, mu laps,“ ütles wõõrasema, „nüüd on see wiimane tund, kus sa piad üles uäitama, kas sul tänulik lapsesüda wõi Raini meel on. Kõik minu elu on, lapsed, teie küljes, — et sa, Anette, oma kasuwennale lähed. Kui sa seda ei tee, siis wiid mind muredega enneaegu hauda.“

„Kuidas wõib see wõimalik olla?“ küsis Anette ehmatades.

„Anette, miks hakkad sa selle järele pärima?“ Selle teadmine ei too sulle miskit kasu, ennem kahju!“ ütles wana Andres meelitawalt ja andis teistele salaja märku, et nad meelitamisega Anettet oma poole püüaks wõita.

Waidlus kestis jällegi kaua, aga Anette ei lastnud ennast neist kolmest weel mitte wõita.

„Kui sull küll armastust Jakobis wastu ei ole,“ kõneles Andres juba jälle wähe waljumalt, „siis käsin ma sind, unusta filmapilt kooliõpetaja, ja wõtta Jakob kahel käel wastu!“

„Anette, laps, sa piad Jakobis oma olema!“ rääkis perenaene.

„Minu! Ei kellegi muu!“ finnitask Jakob. Oli wäike rahu aeg.

„Wõõras isa, ema, ärge sundige mind! Aga ma pian siis ometi seda tegema, mis mind käsitate, sest et ma teie kaswandik olen; aga siis tuleb

teil Sumala ees raske vastutamine, sest et teie mind walet wanduma sunnite," rääkis Anette ja kattis näo kättege kinni.

"Anette!" hüüdsiwad isa ja ema. „Kudas wõib see wõimalik olla?"

„Üsna kergesti! Spetaja saab küsima, kas ma Jakobit armastan ja armastuse pärast temale tahan naeseks minna ja elu otsani teda armastada; ja kui ma ütlen, siis waletan ma pühas kojas ja Sumal uäeb seda ometi, et ma Jakobit sallida ei wõi, weel vähem siis tema naene olla."

„Kõik on lapselik tühi lori!" káratas nüüd Wana Andres wihaselt. „Sa oled Jakobit oma, kas mõistad, ja piad teda wastu wõtma, see on minu kui sinu eestseisja ja kaswataja isa tungiw käsk!"

„Armas Anette, lubad sa mu armas naene olla?" küsis nüüd ka Jakob armulikult Anettele lähemale astudes.

„Ei! Ei ialgi! Nii kaua „ei" ja ikka „ei," kui ma elan! Ma olen ennast Sohannes Wäratile lubanud, ainult temale wõin ma armas naene olla, teda wõin ma ainult surmani armastada. Sa wõid mind küll omale naeseks wõtta, ma ei tohi ju oma kasuwanematele wastu panna. Et ma siis ka sinu juures elama pian, see on käsk, aga pian sind südamest wihkama. Ütle Sa-

kob, kallis kasuwend, tahad siis nii wiisi mind omale eluristiks kaela wõtta?"

"Sika sind, armas Anette! Abielus jõuab mu palaw armastus sinugi südant sojendada ja mind wastu armastama äratada."

"Jakob, ära looda ialgi seda elus!" rääkis Anette ja läks oma kolme südame waenlase hulgast ära. Ta läks õue ja nuttis kaua, kaua sääl.

*

*

*

Tuba kolmas kord kuulutati kirikust noorpaar Jakob Tänes ja Anette Annus maha. Kõigil pool oli nüüd rääkimist küll, et see ammu-gine arwamine nüüd tõeks minna, et Hundioru metsawahitoma kasutütart muudele ei anna, kvi oma pojale. Räägiti ka, et kasu tütar sugugi ei tahtwad metsawahi pojale minna, aga wastu panemine olla jels asjata, sest oma kasu-wanematele piab ju järele andma ja ilma tahtmata ikka mehele minna. Metsawahil ei olla muidu mitte nii tungiw käik Anettet oma pojale sundida, aga 5000 rubla, see ei wõida metsawahi majast ühes Anettega wõõraste kolde juurde marsida.

Nii kuidas küla rahwas kõneles, nii see lugu ka täpi pääl löde oli.

Enne laulatamist õhkas Anette südame walus: „Oh Sumal, miks saatsid Sa mind piina-

jate hulka! Nüüd seisab ma kahe tee lahkme pääl ja mõlemaid edasi astudes teen ma koledat pattu. Ühel pool on oma kasuwanematele vastu panemine, ja teisel pool wale wanne Sakobi vastu. Suhata nüüd armuline Isa taewas ise mind õigele teele!"

Pulmalisi oli rohkesti tulnud, sest metsawaht Andres tahtis oma ainsa pojale ja kasutütrele toredaid pulmi teha. Hakkati laulatusele mineku vastu valmistama. Anette oli waike, ta ei rääkinud, ei nutnud, waid seisis enese ette kurwalt ja liikumata.

Laulatusel küsis, nagu ikka õpetaja: „Sina pruut, kas sa tahad — — j n. e.“ siis langesiwad Anette silmad wett täis ja ta pühkis rätikuga silmi, kus ta wiimaks kindla ja walju häälega wastas: „Ei! ei! Mind sunnitakse wäekombel, aga teen Jumala ees pattu, kui ma „ja“ pian ütleva. Ma ei armasta mitte oma praegust peigmeest.“

Õpetaja jättis laulatuse poolikule ja noomis weel wägewal sõnal neid, kes mõrsjat wägisti on altari ette toonud, ja nimetas lõpeks, et sarnaseid juhtumisi mitte enam edespidi ette tulema ei piaks.

Weel palusiwad pulmalised, kasuwanemad ja kõige wiimaks Jakob Anettet, et see oma meelt

muudaks ja ennaft ilma wastu tõrkumata ära-
laulatada lafeks, aga Anette wastas tõsifel sõnal:

„Minu südame tundmine ei luba seda, ma
ei wõi Jakobit mitte armastada.“

„Laps, laps, ära tee rasket pattu!“ ütles
kasuema Anette ümbert kinni wõttes. „Palu
Sumalat, Jakob wõib find abielus õnneliseks
teha ja sa wõid teda weel kõigeparemini fiin il-
mas armastada.“

„Ei, ja weel üksford ei!“ wastas Anette
ja lahkus pulmaliste hulgaft ära, kes teda koh-
kunud silmil järele waatama jäiwad.

Anette tõttas k'irel sammul koolimaja õue;
fäääl seisis üks noormees hobusega, nagu ootaks
ta ammugi ühe inimese järele. Anette läks ja
istus nooremehe kõrwale, kes ka kofe minema
jõitis.

„Anette! Pääsid Sa ometigi nende küüfist?“

„Ja, Johannes! Sõida aga edasi!“

*

*

*

Kewade jõudis jälle kätte. Soojendaja päi-
fese paistel muutus maapind juba rohelifeks.
Sõed ja kraawid oliwad äärteni weega täidetud.
Lindude laul heljus läbi kewadise õhu Kaasiku
koolimaja aknaft fisse, otse noorepaari kõrwadesse.

Anette oli oma kasuwanematega wõitnud,
— oli nüüd wäikene, lõbus, lahke kooliõpetaja

naesufe — ja ta nüüdne elu oli õnnelik. Kõik mured, waewad ja mõitlemised oli ta juba ammugi unustanud ja käis tihti ka metsawahi majas, Hundiorul, oma kasuwanemaid vaatamas, kes oma kasutütrega ammugi juba ära leppinud olivad ja rõõmsa tundmisega tema nüüdse eluga rahulised olivad. Wana Andres oli Anette õnna isa päranduse 5000 rubla ka ilusaste kätte annud, mida ta küll kõige suurema ihaldusega oma pojale oleks jätnud — aga nüüd kooliõpetaja Johannes Wärati kätte pidi minema.

Pulma lõpul oli wana metsawahi Andres oma kasutütrelle kõikide kuuldes rääkinud:

„Mu Anette, mu kasu tütar, sinu noor süda on raskesti katsutud saanud; aga sinu hää ingel ei ole sind mitte maha jätnud, ja kui suure rõõmuga tuleb inimene eksiteelt tagasi, kui õige armastaja teda kutsub. Olgu sinu mööda läinud kurbtus sulle eesolewas elus õpetuseks. Mõni arwab küll, et sõnadest üle aru saab, aga inimese kõige parem ja ülem tunnistus on tema elu . . .“

Gesolew lugu on tõeline ja sündis 1896 aastal Gestimaal.

Glutee tormid.

Laewuke lafsuwa laenete pääl
Mühawa maruga wõitleb ta säääl,
Walgedes wahtudes laenete rind,
Mässamas, möllamas wee woode pind.

Sõuaks ja kaldale
Wäikene laewuke!
Sõuaksid laened sind kanda,
Kaldale rahumaa randa!

Glutee paljudel tormisid toob,
Wähe, kell' l rahu ja röömu ta loob,
Aga kui kindel ja usklik su meel,
Tormi ei karda ja raskemal teel,

Ükskord siis taewasse
Pääsed sa ülesse,
Unustad elutee tuuled,
Sõsandat kiitwad su huuled.

Mathilde Waldmann,

Sull' olgu tänu!

Kui ükskord meie isamaad
Dõ koledused katsiwad,
Kõik oli must ja pime; —
Ei loitu polnud märgata,
Ja eha oii kustun'd ka
Kõik taewas oli tume.

Ja arwa tõussis täheke,
Kes heitis pilku pimesse,
Dõ koleduste põue. —

See pilk ei läinud kaduma
Waid päik'se järel hüüdis ta;
Tõi uue koidu õuue . . .

Dh wend ja öde mõtle sa,
Kui õnnis oli isamaa
Kui hakkas päike loitma,
Kui taganes ju tali, karm,
Kui lõppes otša yöde hirm,
Kui walgus hakkas loitma.

Sa warsti noore koidula
Drn ööpik ärkas üles ka
Me' kodu pinnal hüüdma; —
Dh „Koidula“ ju koidula
Sa eht'sid Gesti ilula,
Sa laulsid lilled hiilg'ma.

Sull' olgu tänu „linnule“,
Sull' olgu tänu „tähele“,
Kes wapper õigust püüdma!
Nii kaua rahwa sugu ka
Kui kaua seisab ilma maa
Saab õnnistust sull hüüdma.

Leent Battal.

N i i .

Zookse kiirest' hobune,
Weere wirgast, wanrike!
Künkad, kännud kaduge,
Et saaks ruttu edasi.

Jookse, jookse, hobune,
Et ei närtsi lilleke,
Mis wiin kaasa kallile
Annetuseks armsale.

Pia jooksu hobune,
Puhka wähe, loomake:
Süda raske, rahutu,
Lillekene longus ju.

Pööra ümber, hobune,
Mine tasa tagasi —
Lillekene närtsis... Nii
Lõpeb arm ka kiiresti. —

Leeni Pattak

„**Mu meeles on üks ainuke.**“

Elise Ann'i jutute.

„Neiu Anna.“

„Mis siis?“

„Palun, laulge mulle täna õhtu mu armsamat laulu, „Mu meeles on üks ainuke“, ma lähen nüüd mõneks ajaks kodumaalt ära ja ei kuule enam kodusele kõla.“

„Mu hääl on ära“, vastab neiu külmalt, „ma ei saa laulda“.

„Ütelge parem, et Teie hää tahtmine ära on“, kostab noormees kurwalt.

Nad on kui teineteisele loodud, mõisarentniku tütar Anna Nurni ja päriskoha omanik

Taan Lind. Rahjuks on noormees liig kartlik, arg ja tagasihoidlik, ta armastab neidu ju am- mugi, kuid ei leia nõuu liginemiseks, ei sõnu südame tundmuse avaldamiseks. Ta Anna ei ole ka kellegi vastu nii uhke, kare ja tagasi- hoidlik kui just Taani vastu. Ta uhkus ei las- küll ialgi midagi märgata.

Nüüd istuvad nad mõisa lahtes rohuaias, Anna oma täditütarde Miili ja Maali keskel, kes linnast suvitama tulnud. Teisel pool lauda isand ja emand Kurm oma armsa naabri ja sõbra Taan Lindega.

Noormees hakkab Sumalaga jätma, ta sõidab mõneks kuuks Soomemaale, põllutöö asjanduses ennast täiendama, kuna kodu isa niikaua maja- pidamist juhatab. Südamelikult jätavad rendi- härä Kurm abikaasaga oma noort naabert Su- malaga. Tütar ulatab waewalt sõrme otsjad sõbrale ja ütleb „Udjöö“. Ta teab, et isand Lind seda sõna ei sallinud, kui Gesti keeles kõne on. Nooremehel kulm läheb nukralt kortsu, ta lahkub ruttu. Ka Anna ei suuda kauem teiste keskel viibida, ei ka oma tädi-tütarde magedaid naljatusi päält kuulata. Ta pigistab oma huu- led kokku ja tõttab läbi põõsaste elumajasse. Ta süda tahab walu pärast lõhkeda. See Taan — nüüd oli ta jälle läinud — hulgaks ajaks — ja ta ei olnud mitte ütelnud — mida siis? Et

ta Annat armastab? Ei, ei mitte seda, ei midagi, ta ei tahtnud midagi — „Ei ialgi ma taha Su armu kerjata. — Võin külmalt, uhkelt wõõralt, Su otsa waadata“, tuli nuuksudes tütarlapse huultelt. Uhke ja tugew Anna, kes linnalaste nõdruste üle naeris ja pilkas, langes kui murtud lill oma woodisise kummuli, nuttis ja nuuksus südant lõhestawalt.

Peenikestel linna neiudel Miilil ja Maalil hakkas külm jaheda õhtu õhu käes, ka nemad tõttasiwad oma tuppä, mis ainult õhukesel seinal läbi Anna toast oli lahutatud. Nad kuulasiwad ägedat nuuksumist ja waatasiwad imestades üksteise otsa. Kohe oli neil selge, et nende uhke ja wali täditütar Saan Lind'i lahkumise pärast nutab, selle Saani pärast, selle wastu ta ikka kare ja ofkane olnud. Nüüd oliwad nad ka oma suure Anna nõdra külle üles leidnud, kes neid ikka linna edewuste pärast narris ja pilkas, kui nad maal loomasiid kartsiwad, ehk õhu läbitõmbamisest nohu saiwad.

Sellest päewast saadik algas aga päris kena kodusõda. Miilit Maalit nokkisiwad Annat, talle isand Lind'i ette heites; see omalt poolt piinas peenikesi linnalasi kohutawate maa kombetega. Ühel hommikul, kui Miili filmi pesema tõttas, istus suur roheline konn ta pesukaufis wee sees, ja wahtis talle oma punnis filmadega otsa.

Tütarlaps, kes konnasid kangesti kartis, kargas hirmsa kiljatusega tagasi, jooksis särkiwäel söögi toast läbi, tähelepanemata, et noor kirjutaja parajaste prunokosti sõi, mille üle ta pärast suurt häbi tundis. Ta tormas Maali juurde, kes warem üles oli tõusnud, oma ehmatusi kaebama. See arutas parajasti elutuas oma kleidi taskut lahti, kurtes, et sääl sees midagi krabisemat ja liikumat, kuna tasku päält kinni õmmeldud olewat. Sai õmblus lahti arutatud, jooksis wäike hiir tütarlaste kätte wahela. Mõlemad paniwad kange kisaga karglema.

See oli liig! Miilit Maalit istusiwad üheskoos ja pidasiwad nõuu, Annale ta üleannetust kurjaste kätte tasuda. Kotid ja konnad, neid ta ei kartnud, nendega ei olnud midagi pääle hakata, midagi muud, mis teda hästi pidi trehwama. Nõuu oli pea tehtud. Piigade poolwend õppis Soomemaal, selle kätte saatsiwad nad paar salmi, selle palwega, et ta laseks neid kellelgi tundmatal ilustatud Soome postkaarti pääle kirjutada ja saadaks siis säält Anna adressi all tulema. Anna ei tunnud Jaani käekirja, ja saaks saadetust tingimata armastatud mehe omaks pidama, sest et tal Soomes muid tuttawaid ei olnud. Nad lisasiwad kirjale juurde: „Anna on tõesti selle wäikese nuhtluse ära teeninud; keegi, kes ta meelest kallis on, hulgub praegu Soomes ümber.“

Nüüd jäiwad piigad pikisilmi kirja tulemist ootama, ja tundsiwad ju ette lõpmata rõõmu, kuidas nad naerda saawad ja Annat ninapidi weawad.

Kord küsisiwad nad nagu fogemata perekonna keskel:

„Su isand Lind teile ka Soomemaalt kirjutas?“

„Kena oleks küll, kui ta kirjutas,“ wastas ema.

„Ma wõin kihla wedada, et ta ei kirjuta,“ ütles Anna, kuna ta midagi nii palawalt ei soowinud, kui kirjatahte kallima käest. Nad wedasiwad kihla, kes kaotas, pidi šokoladi ostma ja keetma.

Wiimaks, wiimaks, pika ootamise järele tuli oodatud kiri. Perekond istus õhtulaual. Postitask toodakse sisse; isa wõtab aegamööda kirjad ja ajalehed, adressisid lugedes, wälja, wiimati ütleb ta: „Annale, kiri Soomemaalt — laul.“ Oma otsekohesuses oleks wanamees peaaegu kirja kõigi lauakondsete kuuldes lugema hakkanud, kus hnlgas ka walitseja ja kirjutaja oliwad, kui mitte emand t'ale küünarnukuga külge ei oleks mufsanud. Ta oli ju 25 aastases abielus neid märguandmisi küllalt aru saama õppinud, kohe lastis ta kaardi näpude wahelt laua pääle langetada. Anna oli tulipunaseks läinud, wöttis kirja,

peitis taskurätiku wahela ja kadus lauvalt. „Tal hakkas nina werd jooksuma,“ seletas ema.

Nias põõsaste peidus waatles neiu õnnest hõogawal pilgul kaarti: ilus maakohht ja sisse trükitud: „Terwitused Soomesta.“ Kauni, mehise käekirjaga oli kirjutatud ;

Mu meeles on üks ainuke,
Üks kallis ainuke!
Dh kui ma selle piiga saaks,
Ta on nii wirt ja wiisakas, nii wiisakas,
Ma elaks Cedenis.

Ma oleks pidand rääkima —
Dh, miks ei rääkind ma!
Sa oleksin ma rikkam mees,
Mul süda pisut kergem sees, mul kergem sees,
Ma räägiks temaga.

Kes wõis see muud olla, kui Taan, kes temale Soomest terwitusi saatis ja selle laulu, mida ta nii wäga kuulda armastas. Kui tihti oli ta seda lauluud Dh oleks ta ju siis teadnud, et tema see ainuke oli! Ta oli ülekohhtune ja kare Taani wastu olnud! Pisarad tungiswad piiga filmist; ta wajutas kaardi õrnalt oma huulte wastu. Smelik, äramõistmata neiu süda! Mida ta kõik sellest wälja ei lugenud. Kõrgemeelelist andeksandmist, kareda Sumalaga jätmise kohta, igatsust wõõrsil, röömust jällenagemist ja tulewast õnne. Kõik pidi jälle hääks saama, ei ial

tahtnud ta kallimat kurvastada, — oh, et ta ju tuleks!

Anna oli üliõnneline, kni ümber wahetatud; ta talitas rõõmsasti lauldes aias ja majas, armastatud koduse kuldases rajas. Kui ta arwas, et keegi ei näe, wõttis ta jälle kaardi põuest, waatles ja suudles seda.

Ta arwas ainult, et keegi ei näe. Miilit, Maalit piilusiwad järele ja teadsiwad kõik. Smeelik, nad ei saanud sugugi naerda ja ei tunnud seda rõõmu, mida nad enestele oliwad ette kujutanud. Aralt ja kohkunult, nagu wäikesed kurjategijad waatasiwad nad üksteise otja. Neil ei olnud enam julgust Annale tõtt tunnistada, — asi pidi saladusesse jääma, tulgu mis tuleb. Uhe wõidu oliwad nad küll saanud: Anna ei teinud neil enam ühtegi tükki; tal oli nüüd teistsugu mõtetega tegemist.

Anna keetis rõõmsalt teisel päewal kihlweos kaotatud shokoladi, üeldes:

„Teie olete wõitnud: Saan on mulle kirjutanud.“

Ta ometigi oli kaart Saan Vindi kirjutatud; kui ka Anna käekirja ei tunnud, aimas armastaja süda ometigi asja tõtt. Glasmann oli alati walmis oma wallatumate poolõdede tempusid tuetama; ka nüüd tahtis ta nende soowi täita. Just parajaks ajaks juhtus ta endine

tuttaw Jaan Lind sinna. Sed ei teadnud sest tutwusest midagi, ja ta palub soowitud salmi postkaardile kirjutada, milleks teine ka walmis on; kuid kui ta adressi kuuleb, kargab ta kui ussist nõelatud ülesse: „Meiu Anna Murm, — sellele siis ei ialgi!“ Glasmann seletab asja, et see süüta nali olemat ja toob õdede kirja ette. Moormees näeb lauset: Keegi hulgub Soomes ümber, kes t'ale kallis on — on see wõimalik, oh, kui see tõsi on!

See oli just kui saatuse soow, et tema Soomest oma armastatud neiuale terwitusi pidi saatma. Ja miks ei wõinud ta siis seda tutawat lausu, mida tütarlaps t'ale mitu korda oma ilusa kõlawa häälega ette oli laulnud, t'ale meelepidadamise märgiks kirjutada, kuna t'ale, just kui ette määratud, selleks sulg pihku ja kaart ette oli antud. Ja et see kirjutud pidi saama, siis kirjutas tema, saagu mis saab.

*

*

*

„Jaan Lind on kodu tulnud; täna õhtu tuleb ta meile,“ teatas isa wäljalt tülles.

Anna palged on kui koidukuma; ta ehib ennast ja tuba, ja kui kõik tehtud, käib ta aias jalgteel, kuna ta huultelt, ilusamalt, kui ialgi enne, kõlab:

„Mu meeles on üks ainuke,
üks kallis ainuke . . .“

Taan tuleb läbi pöösaste ja kuuleb kaunist laulu. Siis on ometi tõsi, hõiskab ta õnneline süda. Ta laulab mu laulu, kui teab, et tulen. Ühe sammuga on ta piiga ees, kes häbelikus kohkumises punastab, ise nii armas ja ilus on, et Taan, kõike unustades, ta ümber hakkab kogeldades:

„Ainuke, minu ainuke, tahad sa igawesti mu ainukeseks tulla?!”

Anna peidab nuuksudes näo nooremehe õla najale ja fofistab:

„Mu Taan, — mu ainuke!”

Käsitäes tuleb noorpaar wanemate ette, kes rõõmuga auusale ja armhale nooremehele oma tütre ja õnnistuse annavad.

Nüüd ei jäta Taan enne järele, kui Miilit Maalit oma kelmistükki pihtiwad. Esite teewad nad seda piinlikus olekus ja häbi tundes, pärast on kõik seltskond rõõmsas tujus. Täditütred naerawad alles nüüd oma teo üle teistega ühes. Kõik on rõõmsad, kõige rõõmsamad aga Taan ja Anna.

Koduta lapsuke.

Tal lapse nägu, lapse meel,
Kas mured tundmata tal weel —
Oh ei — ju wara tunda sai,
Et waluriik on suur ja lai.

Tal ema põdes — surigi,
Ja isa tal — ei olnudki;
Ja ülelligne igal pool, —
Tal puudub iga õrnem hool.

Tad wintsutakse peredes;
Kes sääl taht hääd küll kõneles?
Ja alati on „wembla“ wäärt,
Ja „wallatustel“ pole äärt.

Mu meelest aga wale see,
Sest ta nii waitne, tõsine;
Tal filmad tihti punased,
Du näha, et neist jooksnud weed.

Oh, lapse süda — lapse meel,
Mis tulewikus tunned weel?
Kui mõtlen sind, siis salajas
Mul filmad seiswad pisaras . . .

Anna Nime.

Kannim õis.

Ma leidsin lillekeese isa kodust,
Mis lihtne koguni ja lõhnata,
Ja seadsin teda wõera roosi kõrwa,
Mis lõhnab, õitseb ime iluga.

Siis leidsin imestades, et mu lill
Weel suurem iludus, kui Lõunamaal,
Ja kunna päik'se kiirte warjul wõsun'd
King ilust hiilgwal õite kuningal.

Mis tegi lihtsat lille mull' nii armjaks,
See pääle ei tea wastust isegi,
Kuid uhke wõoras roos ta kõrwal näitab
Müüd inetu ja kare koguni.

Ma mõtlen, et see sõna „kodust leitud“
Kõik seda imet ainult teha võis,
Sest sõna „kodu“ on ja jääbki ikka,
Kui inimese kõne kaunim õis.

Et iga asi näita armsam, parem,
Kui seltsib temal sõna „kodune,“ —
Oh imewõim, mis warjule on pandud
Nii lihtsa, tähtsuseta sõnasse!

Maria Saawa.

S h t u l.

Pehme õhtu rahu
Heljub üle maa:
Laps, sa oled wärsind,
Tahad puhata.

Lapsukene enne,
Kui sa süngi läed
Dane wäikses palwes
Kokku wäiksed läed.

Une-ingel lendab
Alla ilmasse,
Duleb uinutama
Lapsi unele.

Palju, palju filmi
Kinni wajutama,
Diab ta kurwal meelel
Ilma palweta.!

Uga lendes üles
Wiib ta rõõmsaste
Waga lapse palwe
Iga troonile.

Sa siis armu, õnne
Tagab rohkeste
Helde Taewaisa
Waga lapsele.

Liisa Reinwald.

Lõpusõna.

Paljude Eesti wendade ja õdede poolt olen ma soowitusi saanud, et ma Eesti naiskirjanikkude töösid ühises kogus annete wiisi wäljaandma hakkaks. Mõtlesin edasi, tagasi, kas sarnast asja talitust ettewõtta wõi mitte, kuni mulle abi ja toetus säält tuli, kust arwata ei wõinudki, ja nii saawad minuist kokku põimitud Eesti naiskirjanikkude tööd, kui elu jätkub, ajajooksul annete wiisi wälja tulema. Nii oleme siis juba niikaugele jõudnud, et esimene anne, naiskirjanikkude ühine kirjakogu „Kodusel koldel“ ilmuda wõib. . . . Ma awaldasin üleskutse kui palwe ajalehtedes Eesti naiskirjanikkudele, kui ka mõnedele kirjateel — palusin sarnase wäljaannete tarbeks materjali. Mitmed on lahkesti minu palwe pääle saadetusi saatnud ja weel edespidi lubanud saata, kelledele ma tuhat tordset tänu awaldan. Aga neid, kes weel ei ole midagi saatnud, palun ikka weel: Saate! mida ma tänulise meelega wastu wõtan. On ju neid õrnemaid Eestis, kes kirjanduse wäljal on töötanud, kas rohkemal ehk vähemal arwul, kuidas kellegil seda wõimalik on olnud, ja palju on alles neid olemas, kes edespidi kirjapõllul midagi awaldada soowivad — neid kõiki palun

ma minuga ühe lipu alla astuda ja „Kodusel koldel“ nõuu pidades midagi ühisesel tööstusel jälle oma sugurahwale ajawitteks ja õpetuseks kätte läkitada. Saadetused olgu kõik algupäralised, sest „Cesti naiskirjanikkude ühises kirjakogus“ on lugejatel võimalik Cesti õrnema sou algupäralise ilukirjanduse töösid lugeda, kuna need muidu üksikutes toodetes suurema lugejate ringkonna eest warjuse jääwad. — Et praeguses kogus mõned enne trükitud tööd siisse olen paigutanud, siis ärgu nende omanikud selle üle paha mõelgu, et ma ehk wast sellega omale auu taga ajan — ainult tahtsin suguwendade ja õdede soowi täita.

Nii siis kallid sugurahwas, wõtke wastu waadake ja lugege, need on kõik teile kirjutatud! Noored peiud ostke ja kingige seda „Kodusel koldel“ õrnema õimudele, laske neid lugeda ja lugege ise kah!

Loodan, loodan eluteel
Kokku põimida neid weel,
Kui meil ärkab ühendus
Õrnemate tegewus!

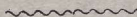
Kõige auustusega

Uue-Karistes.

Elly Hellmann

S i f u.

	Lehek.
Sissejuhatus	5
Ena süda. (laul)	7
Kodu (laul)	8
Une ingel (laul)	8
Melipühi mälestused.	9
Lapse lein. (laul)	18
Muta — naera (laul)	20
Gesti talust	21
Mis mulle meeldib. (laul)	29
Ena — kodu. (laul)	30
Kõnelemisest	31
Hoiatus (laul)	45
Tulewiku plaanid (laul)	45
Kunst kodusel koldel	46
Tõulu õhtu (laul)	51
Ura kaeba (laul)	52
Naesterahwa tegewus karstuse kohta	53
Troost (laul)	59
Kewadisel õhtul (laul)	60
Kuidas õppik laulma õppis	61
Kewade (laul)	64
Sügisel (laul)	66
Metsawahi kasutütar	67
Glutee tormid (laul)	79
Sul olgu tänu (laul)	79
Mii (laul)	80
Mu meeles seisab alati	81
Kaanim õis (laul)	90
Õhtul (laul)	91
Lõpusõna	92

H. Leoke'se

raamatu- ja kirjutusasjade kauplus

Wiljandis, Tall'na kaupmehe hra Graf'i majas

soowitab suurel tagawaral kõiki linna- kui ka maa-koolides pruugitawaid **toodu-** ja **pooli raamatuid**: piiblid, jutluse-, testamendi-, kirikulaulu-, katekismuse-, laste-, palwe-, põllutöö-, aiapidam. -, majanduse-, teaduse-, seaduse-, löbu-, luule-, teatre-, reisi-, jutu-, mustre- raamatuid ja kõiki paremaid kirjanduse toodeid ning igasugu kirjutusmaterjali, nagu: kirjutuse-, post-, siidi-, marmor-, noodi-, kustus-, defle-, kaante-, flants-, kopir-, kuld-, hõbe-, tina-, joonistuse-, mustri- ja paberit, wärwilist ilupoognaid piltidega ja lilledega, heftid, kladed, kontod, kuuäärid, krihwlid, tahwlid, taskuraamatuid, noad, nõelad, käärid, kriidid, tindipotid, -kuiwatajad, suletoosid, pliiatsid, tinti, sulgi, sulepäid, pinalid, kirjalakti, lõhnõli, rohuseebid, rahakotid uuri- ketid, wõtmerõngad, falli-, räti- ja juuksenõelad, broshed, maniskinööbid, saapawilksi, puuwaha, filmaprillid, lastepillid, kammid, schwammid, hambaharjad, radirgummi, gummi arabicum, kristall-liimi, pildid, pildiraamid, päwapildi- ja mälestuse albumid, albumi roosid, wiuli roobid, poognad, keeled ja ükksitud jaod, wäga sündsad piiblisalmid hõbekirjaga, ning klaasist kujutustega seinaklaasid ja imeilusad eesti-, wene-, saksa- ja läti keele õunepõwi kaartid mitmesugusteks tähtpäewadeks ja tähtsate meeste päwapildid 2c. 2c. Kõigi Eesti ajalehtede, raamatute, kaartide, nimekaartide, gummistemplite ja mänguriistade tellimised toimetatakse hästi ja korralikult.

! hinnad odawad !

Tellimiste aadress: Г. Леоке, Феллинъ.

Ar gaa /
Kodusel

Hind 25 kop.